

Financieel jaarverslag

Boekjaar 2021

It Fryske Gea

provinciale vereniging voor natuurbescherming in Fryslân

It Fryske Gea heeft als doel: bescherming, behoud en ontwikkeling van natuur en landschap en de bescherming van cultuurhistorische waarden in Fryslân. De vereniging beheert meer dan zeventig verschillende natuurgebieden - met een totale oppervlakte van ruim 20.860 hectare - verspreid over de provincie Fryslân en telt circa 35.000 leden

Vereniging It Fryske Gea
KVK 40001219

Van Harinxmaweg 17
9246 TL Olterterp

Postbus 3
9244 ZN Beetsterzwaag

Tel. : 0512-381448
E-mail : info@itfryskegea.nl
website : www.itfryskegea.nl

Inhoudsopgave

Woord vooraf	4
Verslag van het Bestuur van It Fryske Gea 2021	5
Doelstelling It Fryske Gea	7
Verantwoordingsverklaring Code Goed Bestuur voor goede doelen	8
Risicomanagement.....	12
De organisatie	15
Bezoldiging directie	16
Financieel perspectief	16
Verslag van de directie.....	18
Begroting Staat van baten en lasten 2022	26
Besluit goedkeuring jaarrekening door de Raad van Toezicht van vereniging It Fryske Gea te Olterterp	28
<u>Jaarrekening:</u>	
Balans per 31 december 2021	29
Staat van baten en lasten 2021.....	32
Kasstroomoverzicht volgens indirecte methode.....	34
Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten	35
Toelichting op de balans	42
Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	53
Toelichting op de staat van baten en lasten.....	55
Bestuurlijke en financiële betrokkenheid bij andere instellingen en organisaties.....	67
<u>Overige gegevens:</u>	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	68
<u>Bijlagen:</u>	
Exploitatieoverzicht 2021 opgedeeld in structurele en incidentele baten en lasten	72
Bestuur	74
Raad van Toezicht	76

Woord vooraf

2021 werd evenals voorgaand jaar gedomineerd door het corona virus en de mutaties daarvan. Dit betekende over 2021 forse maatregelen voor de Nederlandse maatschappij, die mede zijn weerslag hadden op de werkzaamheden van It Fryske Gea. Ondanks beperkingen door het corona virus heeft It Fryske Gea haar doelstellingen weten te realiseren, met aanpassing aan de geldende regels. In de contacten met het personeel, met de vrijwilligers, leden en externen, bleef het behelpen. Met hulp van online toepassingen heeft de vereniging hier passende oplossingen weten te vinden. Voor het tweede opeenvolgende jaar heeft de Algemene Leden Vergadering van de vereniging dan ook digitaal plaatsgevonden. Noodzakelijke besluiten konden zo genomen worden. Een daarvan is dat Peter Jelsma is toegetreden tot het bestuur als opvolger van Johannes Houtsma, die statutair aftredend was.

Onze natuurterreinen konden wederom grote aantallen bezoekers verwelkomen. “De natuur is altijd open”. De vele bezoekers in onze gebieden hebben helaas niet geleid tot vergroting van het aantal leden van It Fryske Gea. Het ledental van de vereniging schommelt al enkele jaren rond de 35.000 leden. Deze leden verlenen steun aan ons werk en verschaffen een groot draagvlak. Dit vormt een stevige basis om de uitdagingen voor de toekomst aan te gaan, zoals: het biodiversiteitsverlies stoppen, Fryslân klimaat-proof maken en natuur onderdeel te maken van een gezonde samenleving. De grote inzet van medewerkers en vrijwilligers heeft tot nu toe laten zien dat we op dat gebied veel kunnen verzetten en flexibel met wisselende omstandigheden kunnen omgaan.

Met ingang van 2021 heeft It Fryske Gea Bentacera als accountant aangesteld. Bentacera is via onderhandse inschrijving als meest geschikte partner uit de bus gekomen en neemt het stokje over van PWC, die vele jaren als accountant van de vereniging actief is geweest.

Aan het eind van het verslagjaar is een aantal forse toezeggingen binnengekomen. In de eerste plaats betrof dit de verhoging van de structurele beheerbijdrage uit de SNL regeling van 75 naar 84%. In de tweede plaats is een groot aantal al aangekochte terreinen binnen het NNN afgewaardeerd van landbouwgrond naar natuurgebied. Het waardeverschil wordt als SKNL subsidie door de Provincie Fryslân uitgekeerd.

In het beheer wordt toezicht door gestegen terreinbezoeken noodzakelijker dan ooit. Toezicht van de recreatieve functie en van het noodzakelijke beheer over water (vaartoeslag) wordt onvoldoende tot niet vergoed uit de SNL, dit omdat de provincie bepaalde categorieën niet heeft opengesteld voor subsidie. Dit zet druk op de kwaliteit van het beheer en op de begroting van It Fryske Gea.

Ook dit jaar heeft onze vereniging de structurele uitgaven in balans weten te houden met haar structurele baten, het mooie positieve resultaat van de vereniging is dan ook behaald met incidentele baten. Wij zijn dan ook dankbaar voor onder andere de vele ontvangen giften en legaten. It Fryske Gea, zal dit positieve resultaat dan ook inzetten ter versterking van de robuuste natuur in Fryslân, bijvoorbeeld door inzet in projecten en aankoop van terreinen.

Olterterp,

Maart 2022,

Drs. Henk J. de Vries

Verslag van het Bestuur van It Fryske Gea 2021

Het Bestuur van de vereniging It Fryske Gea heeft in zijn vergadering van 10 mei 2022 het jaarverslag en de jaarrekening over het jaar 2021 vastgesteld. Dit verslag is opgesteld overeenkomstig het bepaalde in artikel 12 lid 9 van de statuten.

Het Bestuur bestond in 2021 tot en met de Algemene Ledenvergadering op 15 juni 2021 uit de volgende 7 personen:

Mw. J.G. Vlietstra, voorzitter;
Mw. Prof. Dr. J. van der Meer – Kooistra, vicevoorzitter;
Dhr. Ing. H. Dommerholt, secretaris;
Dhr. Ir. M. de Koe, penningmeester;
Dhr. Ir. J. Houtsma;
Dhr. Dr. A. Kolhoff; en
Mw. Drs. Ir. M. de Wilde

Tijdens de online Algemene Ledenvergadering op 15 juni 2021 is dhr. Ir. J. Houtsma afgetreden. Dhr. P.A.T. Jelsma RA is tot Bestuurslid benoemd voor een periode van 4 jaar. Voor het overige bleef de samenstelling van het Bestuur ongewijzigd.

Het Bestuur heeft in 2021 zes reguliere Bestuursvergaderingen gehouden en een extra vergadering in april. Daarnaast is er een gezamenlijke bijeenkomst geweest met de Raad van Toezicht in oktober 2021 met als onderwerp Risicomanagement.

Tijdens een aantal bijeenkomsten en veldbezoeken heeft het Bestuur zich nader georiënteerd op enkele specifieke onderwerpen waar de vereniging It Fryske Gea in haar werkveld mee te maken heeft zoals natuurontwikkeling, de veenweideproblematiek, de weidevogel, landschap en cultuurhistorie, delfstoffenwinning, de stikstofproblematiek en de beschikbare budgetten voor de natuur bij de provinciale overheid.

De vereniging kent drie adviescommissies: de commissie Natuurkwaliteit, de commissie Cultuurhistorie en de commissie Verenigingszaken. Deze commissies voorzien het Bestuur gevraagd en ongevraagd van advies. In 2021 is een begin gemaakt met de evaluatie van deze samenwerking.

In 2021 is It Fryske Gea intensiever gaan samenwerken met Landschapsbeheer Friesland. Door deze samenwerking hebben beide organisaties hun activiteiten op het gebied van landschap kunnen verstevigen en uitbreiden, bijvoorbeeld op het gebied van cultuurhistorie.

Daarnaast is in 2021 Perspectief Natuerlik Fryslân 2050 tot stand gekomen. Samen met de Friese Milieu Federatie, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten geeft It Fryske Gea daarin haar integrale visie op onze provincie en de wijze waarop de natuur en het landschap kunnen helpen om een aantal belangrijke maatschappelijke opgaven op te lossen.

In 2021 was It Fryske Gea betrokken bij een aantal grote projecten, ook samen met andere organisaties, waarin in samenwerking belangrijke doelen voor It Fryske Gea werden nagestreefd. Voorbeelden zijn het project Wij & Wadvogels en de Vismigratierivier.

Mede dankzij de ontvangsten uit giften, erfenissen en legaten, waar it Fryske Gea erg dankbaar voor is, heeft de vereniging 2021 financieel succesvol kunnen afsluiten. Dit stelt ons in staat om onze continuïteitsreserve en grondaankoopreserve aan te vullen en weer op niveau te brengen.

Het Bestuur kijkt terug op een bijzonder jaar voor It Fryske Gea. Door de vrijheidsbeperkende maatregelen van de overheid in verband met Corona werden de natuurgebieden van It Fryske Gea in 2021 wederom uitzonderlijk veel bezocht.

Voor onze medewerkers was 2021 een jaar met twee gezichten. Enerzijds moest in verband met Corona veel thuis worden gewerkt, anderzijds waren er ook perioden van versoepeling. Het Bestuur heeft veel waardering voor de wijze waarop directie en medewerkers hun werk voor It Fryske Gea hebben verricht. Daarbij hebben zij een grote betrokkenheid en veel creativiteit laten zien.

Ook het Bestuur heeft te maken gehad met de gevolgen van de pandemie. Een deel van de vergaderingen heeft digitaal plaatsgevonden. Het Bestuur kijkt ondanks de beperkingen terug op een voor It Fryske Gea goed jaar en zal zich ook in 2022 weer vol enthousiasme inzetten voor het behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie in Friesland.

Olterterp, 10 mei 2022
J.G. Vlietstra, voorzitter

Doelstelling It Fryske Gea

It Fryske Gea is de provinciale vereniging voor natuurbescherming in Fryslân. Op 22 februari 1930 is de Vereniging It Fryske Gea opgericht. In deze periode werd het Friese natuurschoon bedreigd door grootschalige ontginningen en groeide het besef dat deze natuur beschermd moet worden. Het eerste natuurgebied 'de Landweer' nabij Bakkeveen werd aan de natuurvereniging geschonken en daarna volgde er al snel meer. Tegenwoordig beheren we ruim 70 natuurreservaten, waaronder pareltjes zoals de Park Jongemastate, maar ook grotere gebieden als het Rysterbosk, Lendevallei, Noard-Fryslân Bûtendyks en Nationaal Park de Alde Feanen.

De Vereniging It Fryske Gea heeft als doelstelling:

- De bescherming en ontwikkeling van natuur, milieu en landschap in de provincie Fryslân;
- De bescherming en ontwikkeling van flora en fauna in de provincie Fryslân;
- Het bevorderen van het behoud en beschermen van natuurmonumenten in provincie Fryslân;
- Het bevorderen van het behoud en beschermen van cultuurhistorische monumenten in de provincie Fryslân, welke onderdeel van een natuurgebied uitmaken of natuurwaarde bezitten dan wel landschappelijk van belang zijn.

Als provinciale vereniging voor natuurbescherming wil It Fryske Gea haar werk in nauw overleg en samen met de bevolking doen. Als een moderne organisatie stimuleert de vereniging de betrokkenheid van de mensen bij de zorg voor natuur en landschap, zowel lokaal als regionaal. It Fryske Gea zoekt op zoveel mogelijk fronten de samenwerking. Voor inwoners van Fryslân moet het vanzelfsprekend zijn dat als het om natuur en landschap gaat, ze bij It Fryske Gea moeten zijn. De afstand tussen de organisatie en de bevolking moet daarom zo klein mogelijk zijn. It Fryske Gea wil benaderbaar zijn voor iedereen. Openheid over alles wat ze doet helpt hierbij en komt bovendien het beeld van een betrouwbare organisatie ten goede.

Voor het uitvoeren van haar taken heeft de vereniging zo'n vijfenzeventig mensen in dienst, die worden bijgestaan door meer dan vierhonderd vrijwilligers. Samen beheren ze circa zeventig natuurgebieden met een totale oppervlakte van ruim 20.860 hectare. It Fryske Gea wordt gesteund door circa 35.000 leden en heeft daarmee een groot draagvlak in Fryslân. Het Bestuur en Raad van Toezicht zien erop toe dat het beleid van de organisatie goed wordt uitgevoerd.

Zorg voor natuur en landschap staat voor It Fryske Gea voorop. Verwerving, ontwikkeling en beheer van natuurterreinen is de belangrijkste kerntaak. Het gaat hierbij om het behoud van landschappelijke waarden, flora en fauna. Om dit doel te verwezenlijken wordt samengewerkt met andere betrokken partijen.

Eigendom van de grond is de beste garantie voor een duurzaam beheer van de natuur. Daarom blijft verwerving van nieuwe terreinen van groot belang. De nadruk ligt op het creëren van robuuste gebieden. In een groot aaneengesloten geheel krijgen bijzondere natuurwaarden de beste kans zich ook in de toekomst te handhaven. Dit streven naar robuuste natuur past in de visie van de rijksoverheid, die het Nationaal Natuur Netwerk in 2027 gerealiseerd wil zien.

Ook buiten de eigen gebieden probeert It Fryske Gea een rol te spelen bij het behoud van natuurwaarden. De Waddenzee is daar een voorbeeld van. De overheid bepaalt weliswaar het beleid voor dit Werelderfgoed, maar It Fryske Gea neemt samen met andere natuurorganisaties de verantwoordelijkheid op zich voor een goed beheer.

Verantwoordingsverklaring Code Goed Bestuur voor Goede Doelen

Het Bestuur van de Vereniging It Fryske Gea onderschrijft de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen. In deze verantwoordingsverklaring legt het Bestuur verantwoording af over de drie hieronder genoemde algemeen geldende principes.

1. Onderscheid toezicht, besturen en uitvoeren

It Fryske Gea is een vereniging met een Bestuur, een directie en een Raad van Toezicht. Het Bestuur bestaat uit zeven personen. De voorzitter wordt door de algemene ledenvergadering in functie benoemd. De Bestuursleden verdelen zelf de functies van vice-voorzitter, secretaris en penningmeester. Het Bestuurslidmaatschap is statutair vastgesteld op vier jaar; die periode kan maximaal twee maal met vier jaar worden verlengd. Het Bestuur wordt benoemd door de algemene ledenvergadering. De kandidaatstelling vindt plaats via een oproep in het ledenmagazine. Een selectiecommissie uit het Bestuur draagt kandidaten voor aan de algemene ledenvergadering. De leden kunnen tegenkandidaten voordragen. Het Bestuur bepaalt het beleid van de vereniging en oefent toezicht uit op het door de directie uitgevoerde beleid. Belangrijke taken van het Bestuur zijn verder: het vaststellen van de begroting, jaarrekening en jaarverslag, het vaststellen van de visie- en strategieontwikkeling, de benoeming/schorsing/ontslag van de directie en het vaststellen/bewaken van het directiestatuut en de jaarlijkse managementovereenkomst. De accountant wordt benoemd door de RvT. Het Bestuur is onbezoldigd.

Het functioneren van de werkorganisatie wordt door de directie geëvalueerd conform de gehanteerde beoordelingssystematiek. Het functioneren van de directie wordt geëvalueerd door de Commissie voor de directie, gevormd door de voorzitter en secretaris. Het Bestuur legt door middel van de begroting, het jaarplan, het jaarverslag en de jaarrekening verantwoording af aan de Raad van Toezicht, de fondsen, de subsidieverstrekkers en de leden.

De Raad van Toezicht (RvT) houdt toezicht op het beleid van het Bestuur en de algemene gang van zaken in de vereniging. De RvT bestaat uit drie personen en benoemt zelf uit haar midden een voorzitter. De zittingsperiode van de leden van de RvT is statutair vastgesteld op vier jaar; die periode kan maximaal twee maal met vier jaar worden verlengd. De leden van de RvT worden door de algemene ledenvergadering benoemd. De RvT draagt kandidaten voor aan de algemene ledenvergadering. De leden kunnen tegenkandidaten voordragen. De belangrijkste besluiten van de RvT zijn het goedkeuren van de begroting, het jaarplan, het jaarverslag, jaarrekening, benoemen van de accountant en enkele ingrijpende besluiten. Verder zijn er vier adviescommissies, respectievelijk de commissie verenigingszaken, de commissie cultuurhistorie, commissie natuurkwaliteit en de financiële commissie. De adviescommissies hebben een voorzitter die geen lid is van het Bestuur of RvT. De adviescommissies kunnen gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen aan het Bestuur en/of de RvT. De financiële commissie heeft een aparte status. Het betreft hier een gezamenlijke commissie van RvT, Bestuur en Directie. (voor een overzicht van het Bestuur, de directie en RvT en eventuele nevenfuncties verwijzen wij naar de bijlage).

2. Effectiviteit en efficiency van bestedingen

It Fryske Gea streeft naar een efficiënte besteding van de middelen voor de doelstellingen: bescherming en beheer van natuurgebieden, bescherming natuur, landschap en cultuurhistorie, voorlichting, educatie, pr en communicatie, subsidies- en fondsenwerving en beleidsadvisering natuur, landschap en cultuurhistorie.

Zoveel mogelijk activiteiten van de vereniging zijn direct gericht op het realiseren van deze doelstellingen. Er zijn echter ook activiteiten van het Bestuur en de werkorganisatie die voorwaardenscheppend zijn voor een goede taakvervulling ten behoeve van de doelstellingen.

Door het vaststellen van het meerjarenbeleidsplan en meerjarenbegroting en de daaruit voortvloeiende jaarplannen en begrotingen geeft het Bestuur richting aan de realisering van de doelstellingen van It Fryske Gea. In het meerjarenbeleidsplan staan richtinggevendende doelstellingen geformuleerd. In de jaarlijkse werkplannen worden per doelstelling activiteiten geformuleerd.

Het bewaken (monitoren) en evalueren van de uitvoering van processen en activiteiten vindt plaats door een kritische beoordeling van het jaarverslag door het Bestuur en de Raad van Toezicht (statutair). De directie monitort en evalueert de uitvoering van activiteiten en processen met behulp van een sturingsbrief, de periodieke werkoverleggen met medewerkers en voortgangsbesprekingen in het beleidsoverleg. De financiële interne processen worden door middel van een managementrapportage en halfjaarrapportage eveneens bewaakt. Verbeterpunten worden in het beleidsoverleg besproken. Daarnaast is er een financiële commissie opgericht waarin vertegenwoordigers van Directie, Bestuur, RvT en werkorganisatie zitting hebben.

3. Omgang met belanghebbenden

Op het gebied van de beleidsbeïnvloeding van natuur en landschap zijn provinciaal en landelijk vele spelers actief, waarbij met name de provinciale en rijksoverheid en de diverse natuur- en milieuorganisaties te onderscheiden zijn. It Fryske Gea trekt in veel dossiers in de provincie strategisch op met de Friese Milieu Federatie, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landschapsbeheer Friesland, NME/IVN, de Waddenvereniging, de Bond van Friese Vogelwachten LTO en Noardelijke Fryske Wâlden.

In het Waddengebied wordt samengewerkt in de Coalitie Wadden Natuurlijk, waarbij acht samenwerkende partners betrokken zijn. Met betrekking tot het IJsselmeergebied wordt samengewerkt in de Stichting Het Blauwe Hart, waarin acht organisaties verenigd zijn.

Op landelijk niveau werken alle provinciale landschappen samen in het samenwerkingsverband De 12 Landschappen, nu LandschappenNL genoemd.

LandschappenNL werkt vooral samen met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Vogelbescherming en in mindere mate met Natuur en Milieu en de Waddenvereniging. Op landelijk niveau wordt verder, waar mogelijk, opgetrokken met de (semi-) overheid; belangrijke partners zijn het IPO, het ministerie van LNV en het ministerie van Infrastructuur en Water. Het thema gezondheid komt aan de orde in de samenwerking met De Friesland Zorg.

It Fryske Gea houdt haar leden en andere mensen die genieten van de natuur en het landschap graag op de hoogte van natuurbeheer, natuurontwikkeling, excursies en andere activiteiten voor jong en oud. Ons ledenmagazine viel ook in 2021 weer vier keer op de mat. Uiteraard had de corona-pandemie ons nog steeds in de greep. Veel van de activiteiten van It Fryske Gea zijn gestoeld op ontmoeting. Ook dit jaar konden activiteiten als de trouwe ledendag, de ledenavonden, veel van onze wandel- fiets- vaar- en kano-excursies voor publiek open dagen en andere evenementen zoals onze vrijwilligersdag niet doorgaan. Ook onze bezoekerscentra waren voor een groot deel van het jaar gesloten. Opnieuw een jaar waarin weinig door kon gaan zoals wij dat gewend zijn of zoals we het voor ogen hadden.

De digitale communicatie die iets kon opvangen, is niet te vergelijken met een ontmoeting. De doelgroep is deels ongeschikt of niet meer geïnteresseerd in digitale informatie. Een enkele opening kon live worden georganiseerd, we bleven alle kansen benutten. Maar vaker stelden we bijeenkomsten uit of bliezen we het af. De werving en opleiding van een nieuwe groep vrijwilligers hebben we eind 2021 toch in gang gezet. Met gebruik van digitale bijeenkomsten en ontmoetingen zodra het kon.

Experimenteren, ontwikkelen en voorbereiden

2021 was het jaar om te experimenteren met campagnematig werken en dat zo veel als mogelijk crossmediaal. Waar we eerder per medium content maakten, werd de otter onze

pionierssoort voor crossmediaal werken. Het doel was een raster te bekostigen langs de Grutte Wielen, zodat de dieren geen verkeersslachtoffer worden. Het bedrag aan donaties voor deze actie loopt ook in 2022 nog op. Op verzoek van onze BOA's hebben we een gedragscampagne ontwikkeld gericht op de belangrijkste richtlijnen (hond aan de lijn, langzaam varen, blijf op de paden). Deze campagne zal ook de komende jaren worden uitgerold. Ook de webcam bij het zeearendnest in De Alde Feanen kreeg de volle communicatieve aandacht. Naast de samenwerking met Vogelbescherming Nederland in Beleef de Lente, gaf een team van beheer, communicatie en vrijwilligers van It Fryske Gea blogs uit over het reilen en zeilen op het nest. Zo liepen er meerdere acties naast elkaar.

Met name over wat we hebben geleerd van dit jaar zijn we erg tevreden. Het doel van de - naar verhouding kleine - campagnes in 2021 was breder. We wilden ervaring opdoen en weten wat er nodig is om een ledenwervingscampagne op te zetten voor onze vereniging. Aanleiding daarvoor is het afschaffen van de mogelijkheid van collectiviteitskorting op de basisverzekering per 1 januari 2023. We weten niet hoeveel leden van onze vereniging lid zijn met het argument korting op een verzekering. In 2022 is het dus tijd om een autonome ledenwervingscampagne te voeren. De voorbereidingen hiervan hebben voor een groot deel in 2021 plaatsgevonden. Een belangrijke pijler daarin is het vaststellen van een profiel van onze huidige leden en van de meest kansrijke doelgroep/ potentiële leden. We hebben daarbij gebruik gemaakt van de mentality milieus (Motivaction). Met deze profielen in ons achterhoofd kunnen we onze communicatiemiddelenmix afstemmen op de doelgroepen waarvan wij op dit moment, maar ook in de toekomst het meeste steun verwachten.

Een resultaat uit de analyse is het belang van de doelgroep 'gezinnen met jonge kinderen' voor onze vereniging. Ook in relatie tot de boekjaarsubsidie richten we ons nog meer op het uitdragen van de missie van onze vereniging (natuur, landschap en cultuurhistorie) en beschouwen we recreatie meer als een middel om wel of juist niet in te zetten. Hoewel de aanpassingen van ons aanbod tot ver in 2022 vorm zullen krijgen hebben we een aantal middelen aan het einde van 2021 al een intensieve evaluatie ondergaan. Zo is er een nieuw format ontwikkeld voor het ledenblad vanaf 2022. Daarbij maken we ons op voor een nieuwe doelgroep. We hebben daarnaast nagedacht over kostenreductie o.a. in verband met de stijgende prijzen voor papier.

We investeerden in de website van It Fryske Gea en de mogelijkheden voor online marketing via nieuwsbrieven. In 2022 zetten we deze volop in voor de ledenwervingscampagne. Eigen kanalen staan steeds meer centraal en hebben onderling een sterke verbinding. Zowel offline (ledenblad en activiteiten) als online (website en online nieuwsbrieven, sociale mediakanalen als Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, LinkedIn).

Gegevens van 2021:

Het totaal aantal leden van onze vereniging loopt langzaam terug. Eind 2021 kenden we 34.615 leden. Het aantal abonnees en volgers van sociale mediakanalen stijgt daarentegen enorm. Uiteraard waren in 2021 nog veel mensen aangewezen op digitale informatie. Dat zien we als een argument voor de stijgingen. Toch zijn we zijn blij met de stijgingen die we zien, mede omdat sociale media een veel groter bereik kent dan onze eigen volgers en dat potentie biedt in campagnes.

De online nieuwsbrief kende eind 2021 ruim 13.900 abonnees. Een stijging van 900 geïnteresseerden. Ook vanwege de campagnes die we willen draaien zijn we erg blij met dit enorme aantal. De nieuwsbrief is een uitermate geschikt middel om onze missie te koppelen aan ledenwerving.

Facebook was al het sterkste social-mediakanaal en heeft in 2021 ook nog de sterkste groei meegemaakt van ruim 14.000 naar bijna 15.500! Het aantal volgers op Twitter steeg dit jaar ook van rond de 3500 naar 4200. Instagram had eind 2021 bijna 4600 volgers, zo'n 1600 meer dan het jaar ervoor. Ook LinkedIn steeg naar bijna 2700 volgers. Nog een sterke stijger is ons Youtube-kanaal, dat bijna 2600 abonnees kent.

Financiering

Op het gebied van financiering staat It Fryske Gea via een Productbegroting op de begroting van de Provincie Fryslân. In 2021 heeft It Fryske Gea met de Provincie deze samenwerking vormgegeven en afspraken over de te leveren producten voor vier jaar (2021-2024). Verder heeft It Fryske Gea een belangrijke financiële relatie via de Subsidieregeling Natuur en Landschap met de Provinsje Fryslân middels een meerjarige overeenkomst afgesloten voor de periode 2017-2022. Daarnaast werkt It Fryske Gea in veel projecten samen met diverse provinciale en landelijke fondsen. Belangrijke sponsors zijn verder de Stichting Ynnatura en de Hedwich Carolina Stichting, die verschillende projecten van It Fryske Gea (mede) financieren.

Op landelijk niveau onderhoudt LandschappenNL voor It Fryske Gea op basis van partnerschap een goede relatie met de Nationale Postcode Loterij (NPL). It Fryske Gea ontvangt (net als de andere landschappen) jaarlijks een bijdrage van de NPL van 938 duizend euro. Het contract met de NPL is per 1 januari 2021 verlengd tot en met 31 december 2025.

Naast eerder genoemde inkomsten zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de vereniging de jaarlijkse ledengelden en de opbrengsten uit haar terreinen.

Met een minder vast karakter maar zeker niet minder belangrijk is de financiering uit erfenissen, legaten en schenkingen voor onze vereniging.

Risicomanagement

Algemeen

In 2021 is It Fryske Gea samen met bestuur en RvT van de vereniging een proces opgestart om de belangrijkste risico's en risico beperkende maatregelen voor de vereniging in kaart te brengen. E.e.a. borduurt voort op het reeds aanwezige risicomanagement. In 2022 zal hier verder vorm aan worden gegeven. Dit initiatief kan op een breed draagvlak binnen de organisatie rekenen.

Bescherming, beheer en behoud van onze natuur, en de daarmee gepaard gaande risico's.

Deze paragraaf is bedoeld om een beeld te geven van de aandachtsgebieden in dit kader met een aantal specifieke zaken en daarbij behorende risico's.

Bij het realiseren van onze hoofd- en daarvan afgeleide doelstellingen hebben we te maken met verschillende risico's:

- a) De omgeving
Risico's die een directe bedreiging vormen voor onze natuur zoals klimaatverandering, waterkwaliteit, milieuwetgeving, vandalisme, prijsfluctuaties door verstoring van het marktmechanisme door oorlog en andere rampen.
- b) De organisatie
Om op provinciale schaal onze taken uit te oefenen maken we gebruik van een grotere organisatie van bijna 75 betaalde krachten en ca. 400 vrijwilligers. Daarmee lopen we dus ook bedrijfsmatige/financiële risico's.
- c) De uitvoering
Bij de uitvoering van haar werkzaamheden heeft It Fryske Gea te maken met een overheid en met publiek, die tevens haar grootste financiers zijn. Daarnaast speelt het bedrijfsleven ook een belangrijke rol. Van groot belang is hoe wij onze boodschap brengen, ons gedragen, onszelf herkenbaar maken en onze taken uitvoeren.

De omgeving

It Fryske Gea moet duidelijke standpunten innemen over landbouweconomie, waterhuishouding, infrastructuur en andere externe factoren die haar doelstellingen kunnen aantasten. Onze organisatie is goed ingericht op toezicht in onze terreinen met het oog op vandalisme en verstoring door hierin gespecialiseerd personeel met een op het doel gerichte instructie en bevoegdheden.

De organisatie

Het inrichten en besturen van een grotere (natuur)organisatie brengt diverse verantwoordelijkheden en risico's met zich mee.

- Met name voor het personeel en vrijwilligers dient naast personeelsregelingen oog te zijn voor de omgang met natuur en publiek. Waar nodig vindt scholing plaats gericht op het uitoefenen van functies zoals bijscholing voor BOA's en andere functie specifieke scholing.
- Deze bijzondere tak van bedrijfsuitoefening vraagt naast aandacht voor de gebruikelijke aansprakelijkheidsrisico's ook zorg voor specifieke zaken als omgang met vee, land- en bosbouwmachines en vervoer over water middels kleinere en grotere vaartuigen.
- De organisatie is bedoeld voor de lange termijn, maar is naast beperkte eigen inkomsten uit terreinen nagenoeg geheel afhankelijk van subsidies, bijdragen van leden, donaties en incidentele baten als erfenissen.

Een financieel buffervermogen voor moeilijke tijden is derhalve één van de financiële doelstellingen. Intern is een onderbouwing gemaakt van de benodigde hoogte hiervan.

- It Fryske Gea maakt gebruik van ICT met de daaraan verbonden risico's. Scholing, goede apparatuur, software en contracten zijn van groot belang. Denk hierbij aan een SLA (Service Level Agreement) met de leverancier van ICT diensten tot bewerkersovereenkomsten met diverse gebruikers/bewerkeren.
- It Fryske Gea moet rekening houden met fraudegevoeligheid en procedures volgen ter voorkoming hiervan. Zoals procedures datalekken, incidentmanagement maar ook het aanstellen van vertrouwenspersonen en een klokkenluidersregeling zijn hier onderdeel van.
- It Fryske Gea is een organisatie waar mensen dicht bij elkaar werken. Signalering van mogelijke risico's van welke aard dan ook behoeven geen structurele vergaderingen om maatregelen te nemen.

Risicobereidheid van de organisatie:

De organisatie streeft ernaar de mogelijke risico's zo beperkt mogelijk te houden. De governance, de verdeling van bevoegdheden en de stappen en documenten die ten grondslag liggen aan investeringen en kosten zijn zo opgezet dat risico's inzichtelijk worden gemaakt en na grondige afweging door verschillende gremia al dan niet worden genomen. Scholing van personeel als hierboven gemeld en optimale communicatie van signaleringen moeten leiden tot het op tijd nemen van adequate maatregelen. Het beleid ten aanzien van o.a. financiële instrumenten en afgeleiden hiervan is vastgelegd in het treasury statuut.

Financiële verslaggeving en wet- en regelgeving:

De organisatie streeft naar een transparante verslaggeving met inachtneming van bestaande wet- en regelgeving.

Risico's rondom Covid-19

It Fryske Gea heeft een aantal maatregelen genomen om de effecten van het Covid-19-virus te bewaken en te voorkomen, zoals veiligheids- en gezondheidsmaatregelen voor onze medewerkers (zoals beperking van sociale contacten en vanuit huis werken).

Andere activiteiten die beïnvloed worden door het Covid-19 virus, zijn uitgesteld of verschoven. Zo verwachten we activiteiten zoals schoolreisjes in 2022 weer te kunnen organiseren. Doordat It Fryske Gea niet volledig afhankelijk is van commerciële geldstromen en goede afspraken heeft met subsidieverstrekkers kunnen de reguliere werkzaamheden zoals o.a. het toezicht Friese IJsselmeerkust en de beheerwerkzaamheden in onze terreinen gewoon plaatsvinden.

In dit stadium zijn de gevolgen voor onze bedrijfsactiviteiten en onze resultaten beperkt. Wij zullen het beleid en het advies van de diverse nationale instellingen blijven volgen en zullen tegelijkertijd ons uiterste best doen om onze activiteiten zo goed en veilig mogelijk voort te zetten zonder daarbij de gezondheid van onze medewerkers in gevaar te brengen.

De uitvoering

Uiteraard is de hoofddoelstelling het zo optimaal mogelijk beheren van natuurgebieden en daarbij alert te zijn op alle mogelijke risico's die dat bedreigen.

Voor het realiseren van deze doelstelling is de organisatie, zoals hierboven aangegeven, voor een heel groot deel afhankelijk van subsidies, bijdragen van leden en ander bijdragen van particulieren en bedrijven (bijvoorbeeld Ynnatura).

Dit vraagt om een continue inspanning om het belang van onze organisatie voor de samenleving van nu en straks te communiceren. Belangrijke doelgroepen daarbij zijn:

- De politieke partijen en ambtenaren van de provincie. De politieke partijen omdat de vertegenwoordigers steeds wijzigen en opnieuw moeten worden benaderd. Het

ambtenarenapparaat omdat ook hier personen wisselen maar ook regelgeving steeds verandert en daarbij is communicatie van wezenlijk belang;

- Draagvlak creëren bij de inwoners van onze provincie (maar ook om utens) door ledenwerving en ledenbehoud is bijzonder belangrijk. Maar er is ook oog voor de lange termijn. In het Bezoekerscentrum De Wiidpleats worden vele activiteiten en excursies voor scholen georganiseerd. Educatie is ook communicatie en een investering in de toekomst.

Positieve beeldvorming en communicatie zijn van groot belang voor onze organisatie en een zeer belangrijke actie tegen mogelijke overwegingen om bijdragen te verlagen of niet te verstrekken.

De voornaamste risico's en onzekerheden waar It Fryske Gea op dit moment mee wordt geconfronteerd worden hieronder toegelicht:

Waardering natuurgonden

It Fryske Gea heeft ruim 20.860 hectare in zijn beheer. De waardering van een zeer beperkt aantal van deze gronden wordt o.a. beïnvloed door ruiltransacties en veranderende marktomstandigheden.

Effectenportefeuille

Een deel van het vermogen is vastgelegd in een effectenportefeuille. Dit brengt naast mogelijkheden voor een gunstig rendement ook beleggingsrisico's met zich mee (o.a. marktrisico, koersrisico en valutarisico). Het beheer van de beleggingen is uitbesteed aan Triodosbank. De uitgangspunten van Triodosbank zijn het waarborgen van duurzaamheid en verantwoord maatschappelijk handelen. Met onze adviseurs is regelmatig overleg naar behoefte over de resultaten en ontwikkelingen. Het beleid is gematigd defensief met een gewenste samenstelling van 25% aandelen en 75% obligaties met een risico beperkende spreiding.

Datalekken

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. In 2018 is It Fryske Gea begonnen met maatregelen om ervoor te zorgen dat het aan de eisen van de Europese privacywetgeving voldoet. It Fryske Gea is doorlopend bezig om zich te wapenen tegen het risico van een datalek.

Ontwikkeling bij Provincie over realisatie NNN (Natuurnetwerk Nederland)

De gewijzigde prioriteitsstelling bij de Provincie met betrekking tot de afspraken gemaakt over de afronding van de NNN heeft invloed op de invulling van de natuur in de Provincie en mede invloed op het strategisch aankoopbeleid van It Fryske Gea. It Fryske Gea is gaan samenwerken met andere organisaties om gezamenlijk tot een oplossing te komen zodat natuur volgens plan kan worden gerealiseerd. Inmiddels krijgt dit initiatief vorm in het samenwerkingsverband Natuer mei de Mienskip.

Projecten

Bij de uitvoering van projecten zijn vaak verschillende partijen betrokken. De realisatie van projecten is dus mede afhankelijk van derden. Vooraf worden dan ook de verantwoordelijkheid bij risico's, penvoerderschap e.d. vastgelegd. In 2021 is de vereniging gestart met Project Portfolio Management om risico's nog beter te kunnen ondervangen.

Lening aankoop HBB Polder

Deze lening is afgesloten voor een termijn van 3 jaar. Aflossing staat gepland uit subsidiegeld en bijdragen agrariërs uit ruil. Omdat tot op heden aflossing niet heeft plaats gevonden uit deze bijdragen is er naar een andere oplossing gezocht; dit kan zijn verkoop van de grond of opnieuw afsluiten van een lening. Afspraken over verlenging van de lening

met een termijn van 3 jaar zijn in 2020 gemaakt met het Groenfonds waarbij jaarlijks achteraf een derde deel afgelost zal worden. It Fryske Gea verwacht voldoende liquide middelen te hebben om de lening binnen de afgesproken termijn te kunnen aflossen.

Subsidie

Voor het realiseren van haar doelen en taken is It Fryske Gea grotendeels afhankelijk van subsidies. Bij gewijzigd beleid bij subsidieverstrekkers leidt dit mogelijk tot het verlies aan ontvangsten uit subsidies. It Fryske Gea is dan ook regelmatig in gesprek met subsidieverstrekkers om doelen en producten op de wensen van de verstrekker af te stemmen.

De Organisatie

Interne organisatie

Eind 2021 waren bij It Fryske Gea 75 medewerkers in dienst. De medewerkers zijn verdeeld over het kantoor in Olterterp, het Bezoekerscentrum De Alde Feanen in Earnewâld en de vier districten met de standplaatsen Rijs, Katlijk, Gytsjerk en Earnewâld.

Onder deze 75 medewerkers bevinden zich 4 leerlingen, waarvan 3 in het afgelopen jaar zijn gestart.

De volgende medewerkers zijn in 2021 uit dienst getreden:

- Beheermedewerker/BOA district Midden (1 fte)
- BBL leerling district West (0,8 fte)
- BBL leerling district Sud (0,8 fte)
- HR medewerker (0,4 fte)
- Medewerker Voorlichting en Educatie (0,8 fte)
- Medewerker Onderhoud bezoekerscentrum De Alde Feanen (0,1 fte)

De volgende medewerkers zijn in 2021 in dienst getreden:

- HR medewerker (0,6 fte)
- BBL-leerling District Noard (0,8 fte)
- Rentmeester (1 fte)
- Toezichthouder/BOA District Midden (1 fte)
- Toezichthouder/BOA District West (0,8 fte)
- Medewerker Voorlichting en Educatie (0,8 fte)
- BBL-leerling District West (0,8 fte)
- BBL-leerling District Sud (0,8 fte)

Alle functies zijn eerst intern uitgezet. Omdat er geen interne kandidaten waren zijn deze medewerker extern geworven.

Doorstroming:

- Een van de beheer medewerkers van district Noard is opzichter geworden

Ontwikkeling van medewerkers

De ontwikkeling van medewerkers is nodig voor een organisatie om zich staande te houden in de steeds sneller veranderende omgeving. Naast verplichte cursussen zoals de herhalingscursus BHV die ook in 2021 weer is gehouden, zijn er een aantal meer functie

specifieke opleidingen, cursussen en trainingen gevolgd. Zo hebben een 2 nieuwe medewerker de opleiding tot BOA gevolgd. Een aantal medewerkers heeft een Office training gedaan om hun computervaardigheden te verbeteren. Een collega heeft zijn vaarbewijs gehaald en nog een aantal medewerkers hebben cursussen op het gebied van natuur en fauna gevolgd om hun kennis op deze gebieden te vergroten. De leidinggevenden hebben tenslotte een groepstraining gevolgd om hun gespreksvaardigheden te verbeteren.

Naast ontwikkeling wordt ook ieder jaar lymescreening aan de medewerkers aangeboden en kunnen ze meedoen aan een preventief medisch onderzoek

Naast de ontwikkeling van medewerkers besteedt de vereniging zorg aan opleiding van haar vrijwilligers.

Integriteitsbeleid

It Fryske Gea heeft haar integriteitsbeleid vastgelegd in de Paadwiizer (personeelshandboek). Hierin zijn onder andere opgenomen de gedragscode, de vertrouwenspersonen, het meldpunt en een toelichting op welke stappen er genomen zullen worden bij een melding of vermoeden. Afgifte van een VOG verklaring bij in dienst treding is een onderdeel van het beleid.

Bezoldiging directie

Het Bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt It Fryske Gea de Regeling beloning directeuren van goede doelen organisaties (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij It Fryske Gea vond plaats door het Bestuur. Dit leidde tot een zogenaamde BSD score van 396 punten voor de directeur met een maximum jaarinkomen van 112.124 euro (1FTE/12 mnd) en een zogenaamde BSD score van 364 punten voor de adjunct directeur met een maximum jaarinkomen van 100.527 euro (1FTE/12 mnd).

De voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomens van de directie bedroegen voor de H. de Vries (1FTE/12mnd) 103.795 euro en voor C. Bakker (1FTE/12mnd) 83.771 euro. Deze beloningen bleven binnen de geldende maxima.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven (voor H. de Vries met een bedrag van 125.225 euro en voor C. Bakker met een bedrag van 98.848 euro) binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag van 209.000 euro per jaar.

De belaste vergoeding/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting

Financieel perspectief

Het financieel jaarverslag beschrijft met name de financiële resultaten van It Fryske Gea. It Fryske Gea onderscheidt bij haar Productbeschrijving verschillende onderdelen, respectievelijk Natuurbeheer, Landschap, Onderzoek, Recreatie, Educatie, Beleidsadvies & gebiedsontwikkeling en Verenigingsactiviteiten. In het financieel jaarverslag, dat is gehouden aan de opstelling en regels van het Centraal Bureau Fondsenwerving, worden deze producten om praktische redenen samengevoegd tot drie hoofddoelstellingen. Voor de periode 2021-2024 heeft It Fryske Gea een hernieuwde afspraak met de Provincie gemaakt. Producten in de begroting opgenomen zijn o.a.: Beleidsadvies en gebiedsontwikkeling, Onderzoek, Landschap en cultuurhistorie en Educatie.

Voor wat betreft de landelijke overheidsbijdrage is per 1 januari 2011 het nieuwe natuurbeheermodel Subsidieregeling Natuur en Landschap van kracht. De normbedragen van deze regeling zijn in juli 2009 door het toenmalige Ministerie van LNV vastgesteld. Medio 2017 heeft It Fryske Gea de beschikking ontvangen met betrekking tot deze subsidieregeling voor de periode 2017 tot en met 2022. It Fryske Gea verwacht deze subsidie voor de hier opvolgende jaren te kunnen continueren.

Van groot belang is een evenredige indexatie van de subsidies ten opzichte van de stijging van de kosten. De indexatie van de provinciale subsidie is al meerdere jaren onvoldoende voor compensatie van de prijsstijgingen. De indexatie van de Rijkssubsidie wordt eens per 6 jaar afgerekend/vergoed. Dit is bij het einde van de contractperiode van 6 jaar in 2022 (betaling in 2023).

Verslag van de directie

De jaarrekening 2021 is opgesteld op basis van de Richtlijn 650 *Fondsenwervende instellingen* van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. It Fryske Gea is gecertificeerd door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) en als zodanig is deze Richtlijn verplicht. In de opstelling conform bovenvermelde Richtlijn wordt geen onderscheid gemaakt in structurele baten en lasten en bijzondere baten en lasten. Voor een goede bedrijfsvoering wordt hier intern wel rekening mee gehouden. Een extra overzicht is opgenomen op pagina 72.

In de financieringsstructuur zijn twee belangrijke geldstromen te onderscheiden:

- o Structurele geldstroom – ingezet voor structurele activiteiten/baten en lasten;
- o Incidentele geldstroom – ingezet voor incidentele activiteiten/baten en lasten.

Structureel

De belangrijkste structurele activiteiten

De belangrijkste doelstelling van de vereniging is het beschermen van de natuur in Fryslân, vooral middels het beheren van inmiddels ruim 20.860 hectare natuurgebied. Ook in 2021 zijn dat de belangrijkste activiteiten waar It Fryske Gea zich mee bezig heeft gehouden. Activiteiten die daaraan gerelateerd zijn, zijn Landschapsbescherming en Inventarisatie en monitoring. Bij het inventarisatiewerk hebben we ondersteuning van meer dan 200 vrijwilligers.

Een natuurorganisatie als It Fryske Gea doet meer dan alleen natuurgebieden beschermen, beheren en ontwikkelen. We werken ook aan het vormen van draagvlak, zorgen voor betrokkenheid, verstrekken van informatie, educatie, voorlichting en het bieden van recreatiemogelijkheden.

It Fryske Gea werkt er graag aan mee om mensen te laten genieten van haar natuurgebieden. Daarom is het merendeel van de natuurterreinen vrij toegankelijk voor het publiek. Dat vraagt overigens ook weer om toezicht, zowel op het land als op het water (bijvoorbeeld voor de NB-wet gebieden zoals het IJsselmeer en De Alde Feanen). Onze natuurgebieden konden in 2021 wederom veel recreanten verwelkomen als gevolg van de ingestelde lockdown door het Covid 19 virus

De meeste van onze excursies, schoolreisjes en andere activiteiten zijn in 2021 geannuleerd, dit als gevolg van het Covid 19 virus en voor de veiligheid van onze leden, deelnemers en vrijwilligers.

Onze bezoekerscentra, kantoren, vergaderlocaties en later ook de vogelkijkhutten zijn in een deel van 2021 gesloten geweest, maar de natuurgebieden bleven gelukkig gewoon open. Ondanks de voorschriften van het RIVM, merkten we aanzienlijk meer drukte dan anders.

It Fryske Gea werkt nauw samen met de Provinsje Fryslân, It Fryske Gea ontvangt subsidie op basis van een productbegroting waarin een bijdrage wordt verstrekt voor diverse uitgevoerde producten/diensten. In het verslagjaar heeft de Provinsje de productbegroting goedgekeurd en een meerjarenbeschikking afgegeven voor de jaren 2021-2024. Hierin zijn de productafspraken voor de komende vier jaar opgenomen, o.a.: Beleidsadvies en gebiedsontwikkeling, Onderzoek, Landschap en cultuurhistorie en Educatie. Daarnaast vindt er overleg met overheden plaats o.a. in de Provinciale Commissie Landelijk Gebied, maar ook tijdens andere bijeenkomsten. Ook op aanvraag wordt geïnformeerd en geadviseerd.

Uitgevoerde beheertaken door It Fryske Gea worden voornamelijk afgedekt middels de Subsidieregeling Natuur en Landschap. Medio 2017 heeft It Fryske Gea de beschikking ontvangen met betrekking tot deze subsidieregeling voor de periode 2017 tot en met 2022.

Mede door het verkrijgen van deze subsidie zijn de beheertaken van de vereniging voor langere periode financieel afgedekt.

It Fryske Gea streeft ernaar om structurele baten en lasten zodanig in balans te houden, dat de structurele baten de structurele kosten dekken, eventueel onder toevoeging van de opbrengst beleggingen en rente.

Incidenteel

Bijzondere baten en andere incidentele baten in 2021

De hier genoemde baten hebben een incidenteel karakter. In het verslagjaar 2021 is er voor ruim 500 duizend euro ontvangen uit diverse erfenissen en legaten. It Fryske Gea is hier bijzonder dankbaar voor.

Van de Nationale Postcode Loterij hebben we een bijdrage van 938 duizend euro ontvangen die als incidentele bate wordt beschouwd. Deze bijdrage wordt geheel benut voor projecten, aankoop van natuurterrein en andere incidentele uitgaven.

Het verwerven van natuurterreinen

Met gelden uit de Nationale Postcode loterij en andere incidentele baten zoals, erfenissen en legaten alsmede een grondruil is voor een bedrag van ca 1.3 miljoen euro aan natuurterrein verworven. De belangrijkste natuurterreinen zijn verkregen via uitruil en/of aankoop zijn percelen in of nabij de Fluessen, Rotstergaast, Wolwarren, Gytsjerk en Hemrik

It Fryske Gea heeft haar aankopen voor de korte en lange termijn beschreven in haar aankoopstrategie. Bij de verwerving van natuurterrein binnen de NNN kan een SKNL subsidie voor afwaardering worden toegekend dan wel dat gronden binnen de NNN worden aangekocht. Bij 100 hectare per jaar kan dat oplopen tot 15% van vier miljoen euro is 600 duizend euro per jaar. It Fryske Gea probeert jaarlijks mits het resultaat het toelaat de bestemmingreserve aankopen grond aan te vullen met minimaal 600 duizend euro in haar vermogen om zo aankopen zoals beschreven in de aankoopstrategie mogelijk te maken.

In het verslagjaar heeft It Fryske Gea met terugwerkende kracht voor gedane aankopen een beroep kunnen doen op afwaarderingssubsidies, in het verslagjaar is voor circa 2,1 miljoen euro aan afwaarderingssubsidie toegekend.

Natuer mei de Mienskip: een samenwerking tussen 11 organisaties om het natuurnetwerk Nederland af te maken. Bij de decentralisatie van natuur naar de provincies is te weinig budget meegekomen. Dit dreigde zich te vertalen in een drastische reductie van de natuuropgave. Als antwoord hierop ontwikkelen op initiatief van It Fryske Gea de natuurorganisaties, landbouworganisaties en particuliere beheerders samen met Wetterskip en Provincie Fryslân een alternatief, waarbij meer natuur voor hetzelfde geld kan worden gerealiseerd. Belangrijke pijlers zijn het integraler aanpakken van de natuuropgave, waardoor extra budget kan worden aangetrokken, het vereenvoudigen van inrichtingsopgaven en het goedkoper werken doordat de eindbeheerder van natuurgebieden direct bij aankoop en inrichting een deel van het werk kan doen.

Belangrijk neveneffect is dat een omslag wordt bereikt van concurrentie tussen natuurorganisaties, boeren en particulieren naar wederzijds vertrouwen, waarbij we elkaar proberen naar de plaats en rol te helpen die het beste aansluit bij mogelijkheden en ambities van deze partijen.

Het uitvoeren van projecten

Kosten van projecten worden voor een groot deel gefinancierd met subsidies van de Rijks- en Provinciale overheid, met Europees geld en van gemeenten, bedrijven, instellingen en particulieren. Wat niet gesubsidieerd wordt, wordt gefinancierd uit de bijzondere baten (NPL en andere bronnen) dan wel reserves. Vanwege het onvoorspelbare aantal, tijdsduur en omvang worden projecten tot heden niet in de Productbegroting opgenomen.

In 2021 zijn onder meer de onderstaande projecten (financieel) afgerond:

- ✓ SKNL PAS maatregelen Schaopedobbe
- ✓ Herinrichting Heanmar
- ✓ Herbestemming boerderij Heanmar
- ✓ Herstel Rondeel Rysterbosk
- ✓ Herstel Rondeel II Rysterbosk
- ✓ Herstel Bûtlân Tjesskar
- ✓ Natuerlijk Fryslân 2050
- ✓ Proef Gesteentemeel Warkummermar
- ✓ Avonturenpad en kabelbaan bezoekerscentrum
- ✓ Wandelbrug Makummer Súdwaard
- ✓ Behoud Molenrestant Lytse Saiterpolder

Naast diverse opgeleverde projecten heeft It Fryske Gea nog meerdere projecten in uitvoering dan wel in ontwikkeling.

Fan Swiet nei Salt loopt dit jaar af

In de zeedijk bij Hallum is in november 2018 gemaal Heijning geopend. De projectmonitoring is gestart en loopt van 2019 tot 2022. Daarmee is een bedrag van rond de 100 duizend euro gemoeid, bekostigd uit de bijdrage van het Waddenfonds.

Wij & Wadvogels de 2 projecten

De vogelbescherming heeft de leiding over het Waddenfondsproject Wij en Wadvogels. IFG is trekker van twee projecten:

- Op de Peazemerlannen: begrazing kwelder, verkweldering oostelijk stuk zomerpolder, optimaliseren wandelroute met aandacht voor cultuurhistorie en beperken van verstoring.
- Noard Fryslân Bûtendyks bij Blije en Ferwert: hiermee gaat een lang gekoesterde wens van District Noord om de zomerdijk en sluizen op te knappen in vervulling.

IFG neemt deel in het project dynamische zonering Westhoek, waarbij de vogelbescherming trekker is van dit project. IFG kan haar inzet in dit project (deels) vergoed krijgen.

Versterking Friese IJsselmeerkust (extern project)

Dit project bestaat uit diverse deelprojecten, met als doel om de natuur langs de Friese IJsselmeerkust klaar te maken voor het nieuwe peilbesluit IJsselmeer, waarbij het tegengaan van erosie wordt gecombineerd met maatregelen van natuur en recreatie. Het programma belooft ongeveer 16 miljoen euro. Deelprojecten zijn onder andere Workumerwaard, Tacozijsl, Mokkebank. Onder penvoerderschap van de Vogelbescherming wordt 650 duizend euro (verkregen van het NPL droomfonds) ingezet voor deze projecten. De middelen lopen niet via de begroting van It Fryske Gea, wel wordt een substantieel deel uitgegeven aan projecten die op terreinen van It Fryske Gea plaatsvinden. Doorlooptijd van dit project is tot en met 2024.

Vismigratierivier – (project derden)

De versterking van de Afsluitdijk wordt aangegrepen om deze barrière voor trekvis passeerbaar te maken op zeer innovatieve wijze. Samen met Waddenvereniging, Sportvisserij Nederland, Het Blauwe Hart en NetVis Werk is IFG initiatiefnemer. In 2020 is er gestart met de bouw. Uitvoering loopt naar verwachting door tot in 2024.

Daarnaast zijn er nog tal van andere lopende projecten of projecten in de opstart fase waaronder: LNF stikstofprojecten en SPUK Friesland

Overig

Tenslotte is er een waaier aan projecten uit de beheerevaluaties, waar IFG vaak externe bekostiging voor zoekt. Zie ook het projectenoverzicht. Andere projectideeën moeten nog verder worden uitgewerkt.

Tevens werkt IFG nog mee aan diverse projecten van groot tot klein waarbij IFG geen penvoerder is maar wel bemoeienis heeft omdat deze projecten in haar terreinen worden uitgevoerd dan wel dat IFG bijdraagt aan het project door middel van kennis, sturing en/of financiële ondersteuning. De risico's voor IFG beperken zich hier tot de gemaakte financiële toezeggingen. Deze toezeggingen worden op het moment van toezegging in het resultaat verantwoord onder bijdragen derden en tot betaling heeft plaatsgevonden als verplichting op de balans verantwoord.

Enkele voorbeelden van deze projecten:

- *Derde Module Herinrichting Alde Feanen*
In modules wordt natuurgebied De Alde Feanen uitgebreid en van de voor natuur optimale inrichting voorzien. De uitvoering van modules is voor een belangrijk deel afhankelijk van de voorafgaande verwerving van grond. Provincie Fryslân heeft de leiding over de herinrichting, It Fryske Gea neemt deel aan de uitvoering. Inmiddels is de Derde module landinrichting Alde Feanen opgestart
- *Hermeandering Lende*
De Lende is gekanaliseerd. Met dit project wil men de oude kronkelende loop herstellen, vanuit het oogpunt van landschapsherstel, natuurherstel en de wens om water langer vast te houden in de bovenloop van de Lende.

IFG brengt projecten pas in uitvoering zodra er financiering is geregeld, met name in de grotere projecten worden vooraf voorschotten ingeregeld zodat IFG niet als financier hoeft op te treden voor het project.

Bij de toelichting op de balans is een overzicht opgenomen van projecten die nog in uitvoering zijn.

Effecten

De effecten zijn verkregen met voornamelijk liquiditeit uit erfenissen. De opbrengsten van de beleggingen worden gezien als incidenteel gezien het onvoorspelbare karakter van deze opbrengsten. Deze incidentele baten dienen ter ondersteuning van het resultaat van de structurele baten en lasten van de vereniging, nu en in de toekomst. Het beheer van de beleggingen is in januari 2008 onder voorwaarden in handen gegeven van Triodosbank. De uitgangspunten van Triodosbank zijn het waarborgen van duurzaamheid en verantwoord maatschappelijk handelen. Tijdens het proces van overgang bestond tijdelijk behoefte aan liquide middelen. Een deel van de bestaande portefeuille is toen niet direct weer ingevuld.

Met onze adviseurs is regelmatig overleg naar behoefte over de resultaten en ontwikkelingen. Het beleid is gematigd defensief met een gewenste samenstelling van 25% aandelen en 75% obligaties met een risico beperkende spreiding. Periodiek wordt gerapporteerd over de resultaten en de actuele samenstelling van de portefeuille. Ultimo 2021 is de samenstelling van de portefeuille: 23% aandelen en 77% vastrentende waarden.

De effecten zijn alle beursgenoteerd en gewaardeerd op basis van de koersen per 31 december 2021.

Investeringsen

It Fryske Gea heeft geïnvesteerd in het vernieuwen van de damwand nabij ons districtsgebouw de Houtpylk. Daarnaast is er in het boothuis een nieuwe bootkantelsysteem en boothuislift gekomen.

Tevens heeft de vereniging diverse vervangingsinvesteringen gedaan in terreininventaris waaronder tractoren en terreinauto's. It Fryske Gea is in 2021 overgegaan tot de aankoop van copiers (voorheen werden de copiers geleased).

Als gevolg van het thuiswerken door corona, zijn er dit boekjaar meer investeringen gedaan om gezond thuiswerken te kunnen faciliteren denk hierbij aan de aanschaf van extra laptops maar ook meubilair. Deze voorzieningen worden in bruikleen aan het personeel ter beschikking gesteld.

Het resultaat

Het resultaat op structurele baten en lasten betreft 82 duizend euro negatief .

Ondanks het Covid -19 virus heeft It Fryske Gea haar beheeractiviteiten volgens plan kunnen uitvoeren. Met name activiteiten zoals excursies en schoolreisjes worden nadelig beïnvloed door de gevolgen van het Covid virus. Maar met het deels vervallen of het doorschuiven van deze activiteiten vervallen hiermee ook samenhangende kosten waardoor negatieve resultaatimpact beperkt blijft.

Wel had het Covid virus grote gevolgen voor onze huurders van horeca faciliteiten en soortgelijke activiteiten. Waar mogelijk zijn hier aanvullende huurafspraken gemaakt.

De toekenning van de SNL vergoeding voor beheer is vastgesteld voor 2017 tot en met 2022. In het verslagjaar is de dekkingsbijdrage opgetrokken van 75% naar 84%.

It Fryske Gea onderzoekt nog steeds diverse mogelijkheden die er zijn met het bezoekerscentrum om tot een resultaatverbetering te komen, als gevolg van de huidige pandemie is hier wel enige vertraging opgetreden. It Fryske Gea verwacht in 2022 een keuze te maken uit de onderzochte mogelijkheden en is hierover in gesprek met externe belanghebbenden.

De wervingskosten en kosten beheer en administratie zijn in lijn met de verwachting.

Het resultaat over de incidentele baten en lasten is 2.131 duizend euro positief. Dit mooie resultaat is voornamelijk toe te schrijven aan de opbrengsten uit erfenissen en legaten van in totaal 513 duizend euro en nog te ontvangen afwaarderingssubsidie van in totaal 2.122 duizend euro. Deze opbrengsten zullen grotendeel worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve grondaankopen en onderhoudsreserve, om hier toekomstige aankopen binnen de doelstelling van de vereniging mogelijk te maken en noodzakelijk onderhoud uit te kunnen voeren. In 2021 is door de vereniging een meerjaren onderhoudsplan opgesteld voor de jaren 2022 e.v. uit het onderhoudsplan blijkt dat er ca 2.1 miljoen aan groot onderhoud uitgegeven dient te worden.

Het resultaat op onze beleggingsportefeuille (circa 99 duizend euro) is positief dit is lijn met stijgende beurskoersen gedurende het verslagjaar en de daling aan het eind van het jaar.

Rentelasten van de vereniging zijn het gevolg van de negatieve rente die banken momenteel berekenen over een batig saldo op de aangehouden tegoeden bij de banken en door de afgesloten lening met het Groenfonds voor aankoop van percelen grond. Tegenover deze rentelasten staan opbrengsten uit pacht van deze percelen. Deze grond houdt de vereniging aan als ruilgrond.

De belangrijkste natuurterreinen zijn verkregen via uitruil en/of aankoop zijn percelen in of nabij de Fluessen, Rotstergaast, Wolwarren, Gytsjerk en Hemrik

In 2020 heeft It Fryske Gea overeenstemming bereikt met het Groenfonds over verlenging van het afgesloten krediet ter financiering van de in 2016 gerealiseerde aankoop van percelen in de Huitebuursterbinnenpolder (HBB). De leningsfaciliteit wordt in termijnen afgelost, jaarlijks zal er dan ook 600 duizend euro worden afgelost op het krediet. De slotbetaling zal in 2023 plaatsvinden.

Vooruitzichten

Zoals in de begroting 2022 vermeld, verwachten wij in 2022 een licht negatief resultaat waarbij reguliere structurele kosten en baten in balans zijn met elkaar maar een inhaalslag groot onderhoud het resultaat drukt. We denken de tekorten op de structurele kerntaken deels op te kunnen vangen met de incidentele baten. Voor groot onderhoud is in voorgaande jaren een bestemmingsreserve opgebouwd waaruit onderhoud gefinancierd kan worden. Door in de komende jaren wederom geld te bestemmen voor groot onderhoud blijft deze reserve op niveau.

De toekenning van de SNL vergoeding is vastgesteld voor 2017 tot en met 2022. De dekking van kosten door de SNL vergoeding is in 2021 opgetrokken naar een percentage van 84%. De afgelopen jaren hebben ons duidelijk gemaakt dat It Fryske Gea de effecten van de huidige pandemie prima kan opvangen. Wel verwachten we dat er een gering negatief effect zal zijn als gevolg van de Corona crisis.

It Fryske Gea ontvangt jaarlijks baten uit loterijen. De vereniging verwacht vanuit consistente gedragslijn en op basis van huidige informatie geen verandering in baten uit loterijen mede omdat de overeenkomst tussen de postcodeloterij en landschappenNL in 2020 voor 5 jaar is verlengd. It Fryske Gea zal op basis van de impact die de Covid crisis en andere factoren van invloed op de liquiditeit, besluiten of en welke gronden worden aangekocht.

Er is voor de komende 10 jaar een onderhoudsplan van gebouwen en ander vastgoed opgesteld, het uit te voeren onderhoud bedraagt ca 2,1 miljoen euro. Het onderhoud zal bekostigd worden uit de reeds gevormde en toekomstige toewijzingen aan de bestemmingsreserve hiervoor.

Ondanks het Covid -19 virus heeft It Fryske Gea haar beheeractiviteiten volgens plan kunnen uitvoeren in 2021, de verwachting is dat dit voor 2022 ook het geval is. Met name activiteiten zoals excursies en schoolreisjes worden nadelig beïnvloed door de gevolgen van het Covid virus. Maar met het deels vervallen of het doorschuiven van deze activiteiten vervallen hiermee ook samenhangende kosten waardoor negatieve resultaatsimpact ook voor 2022 beperkt blijft.

Tevens verwacht de vereniging in 2022 een besluit te kunnen nemen omtrent de mogelijke oplossingen die momenteel onderzocht worden inzake het verbeteren van de rentabiliteit van ons bezoekerscentrum in Earnewald

Voor de beleggingen was 2021 wederom een onvoorspelbaar jaar, na aanvankelijk een stijging van de beleggingsresultaten volgde een sterke daling aan het jaareinde. Wel laat de beleggingsportefeuille van It Fryske Gea een positief resultaat zien over het verslagjaar. It Fryske Gea verwacht voorzichtig herstel op de wereldwijde beurzen in 2022. Momenteel is er geen uitbreiding van de beleggingsportefeuille voorzien, Er zal gekeken worden of zich nog kansen voordoen voor de aankoop van natuurterreinen die nauw aansluiten op onze huidige terreinen of passen in het door ons gevoerde beleid. It Fryske Gea verwacht instabiliteit van de markt door de oorlog in Oekraïne en een kosteneffect hoger dan begroot.

In 2022 is uitbreiding van het personeelsbestand voorzien met een medewerker beleidsadvisering en BOA. Mede door natuurlijk verloop zal op een aantal posities naar nieuwe medewerkers gezocht worden.

Verhoudingen financieel jaarverslag

Kostenpercentage wervingskosten	2021	begroting	2020
Som van de geworven baten	8.297	7.803	9.585
Wervingskosten	155	165	167
Kostenpercentage	1.9 %	2.1 %	1.7 %

Dit zijn de wervingskosten uitgedrukt in een percentage van de som van de geworven baten. De kosten van de ledenwerving worden toegerekend aan de kosten fondsenwerving voor het percentage dat de contributies deel uitmaken van de totale reguliere baten. Verder wordt een deel van de personeelskosten en overige organisatiekosten toegerekend op basis van tijd en middelen.

Bestedingspercentage baten	2021	begroting	2020
Totale baten	11.950	9.167	11.389
Totaal besteed aan de doelstelling	9.299	8.670	9.343
Bestedingspercentage	78%	95 %	82 %

Dit zijn de totale bestedingen aan de doelstellingen uitgedrukt in een percentage van de totale baten. Het bestedingspercentage valt in 2021 lager uit, dit wordt veroorzaakt door de totale baten die in 2021 hoger uitvallen vanwege de incidentele (te) ontvangen erfenissen en legaten plus de te ontvangen afwaarderingssubsidie. Via bestemmingsreserves is dit geld gereserveerd voor uitgaven aan de doelstelling o.a. bestemd voor aankopen weidevogelgrond zodra de mogelijkheid zich hier voordoet.

Bestedingspercentage lasten	2021	begroting	2020
Totale lasten	9.915	9.279	9.948
Totaal besteed aan de doelstelling	9.299	8.670	9.343
Bestedingspercentage	94 %	93 %	94 %

Percentage kosten beheer en administratie	2021	begroting	2020
Totale lasten	9.915	9.279	9.948
Kosten beheer en administratie	460	444	438

Percentage kosten beheer en administratie	4.6 %	4.8%	4.4 %
---	-------	------	-------

De vereniging stelt zich tot doel de kosten van beheer en administratie zo laag mogelijk te houden, met als bovengrens 10%.

Financiële positie

Solvabiliteit

	2021	2020	2019
Eigen vermogen / totaal vermogen	89%	87%	85%

Liquiditeit (quick ratio)

	2021	2020	2019
(Vlottende activa – voorraden + liquide middelen)/ Kort vreemd vermogen	6,1	6.2	3.6

De lagere waarde van deze ratio in 2019 valt toe te schrijven aan de verschuiving van de volledige door de vereniging afgesloten lening a 1,8 miljoen euro naar kort vreemd vermogen in verband met de destijds gevoerde besprekingen over verlenging ten tijde van het opstellen van de jaarrekening.

De jaarrekening beschrijft met name de financiële resultaten van It Fryske Gea. De resultaten op het gebied van natuurbescherming zijn beschreven in het jaarverslag en het inventarisatieverslag, die beide beschikbaar zijn via de website of op verzoek via kantoor.

Drs. H.J. de Vries
Directeur

(Alle hierna in dit verslag vermelde bedragen zijn een veelvoud van 1.000,-- euro. Hierdoor zijn mogelijk enkele afrondingsverschillen ontstaan. De vergelijkende cijfers zijn, waar nodig, aangepast aan de opstelling van 2021.)

Begroting Staat van baten en lasten 2022

(Bedragen * 1.000 euro's)

Baten

Baten van particulieren	2.382
Baten van bedrijven	10
Baten van loterijorganisaties	938
Baten van subsidies en overheden	5.678

Som van de geworven baten	9.008
---------------------------	-------

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten/diensten	1.196
Overige baten	220

Som van de baten	10.424
	=====

Lasten

Besteed aan de doelstellingen:

- Beheren en verwerven natuurterreinen	
Beheer	5.164
Verwerving en projecten	<u>2.464</u>
	7.628

- Publiek, overheid en natuur voorlichting educatie en belangenbehartiging	
Structurele kosten	2.220
Projectmatige kosten	<u>50</u>
	2.270

- Verenigingszaken	
Structurele kosten	<u>186</u>
	186

	10.084
--	--------

Wervingskosten	166
-----------------------	-----

Kosten beheer en administratie	485
---------------------------------------	-----

Som van de lasten	10.735
--------------------------	---------------

Saldo voor financiële baten en lasten	- 311
--	--------------

Saldo financiële baten en lasten	112
----------------------------------	-----

Saldo van baten en lasten	-199
	=====

Resultaat	-199
------------------	-------------

Besluit goedkeuring jaarrekening door de Raad van Toezicht van vereniging It Fryske Gea te Olterterp.

In artikel 21 lid 4 van de statuten van vereniging It Fryske Gea is het volgende opgenomen:

Aan de goedkeuring van de Raad van Toezicht zijn onderworpen de besluiten van het Bestuur omtrent de begroting en de jaarrekening.

Hierbij besluit de Raad van Toezicht, dat het jaarverslag en de jaarrekening van het jaar 2021, gedagtekend 15 mei 2022 zijn goedgekeurd.

Olterterp, 15 mei 2021

De Raad van Toezicht van vereniging It Fryske Gea
namens deze,

H. Wubs (voorzitter Raad van Toezicht)

Jaarrekening

Boekjaar 2021

(Bedragen * 1.000 euro's)

	<u>31 december 2021</u>	<u>31 december 2020</u>
ACTIVA		
<u>Vaste activa</u>		
<i>Materiële vaste activa</i>		
1. Onroerende zaken	3.811	3.983
2. Inventarissen	1.865	1.787
3. Andere vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaling op materiële vaste activa	17	0
4. Veestapel	<u>11</u>	<u>10</u>
	5.704	5.780
<i>Financiële vaste activa</i>		
5. Deelneming Noorderleegsbuitenveld	0	0
6. Effecten	3.632	3.473
7. Overige vorderingen	<u>73</u>	<u>92</u>
	3.705	3.565
<u>Vlottende activa</u>		
8. Voorraden	22	27
Projecten	0	213
9. Debiteuren	147	63
10. Diverse vorderingen	7.514	4.996
11. Liquide middelen	<u>4.992</u>	<u>5.583</u>
	12.675	10.882
	<u>22.084</u>	<u>20.227</u>

(Bedragen * 1.000 euro's)

	<u>31 december 2021</u>		<u>31 december 2020</u>	
PASSIVA				
12. <i>Reserves en fondsen</i>				
Continuïteitsreserve	8.086		7.727	
Bestemmingsreserves	<u>10.687</u>		<u>9.007</u>	
		18.773		16.734
Bestemmingsfondsen		<u>958</u>		<u>947</u>
		19.731		17.681
13. <i>Voorzieningen</i>				
Jubileumvoorziening		51		53
14. <i>Langlopende schulden</i>				
Schulden aan banken	150		750	
Overige schulden	<u>60</u>		<u>0</u>	
		210		750
15. <i>Kortlopende schulden</i>				
Projecten	108		0	
Crediteuren	637		581	
Overige schulden	<u>1.347</u>		<u>1.162</u>	
		2.093		1.743
Passiva		<u>22.084</u>		<u>20.227</u>

(Bedragen * 1.000 euro's)

	Resultaat 2021	Begroot 2021	Resultaat 2020
Baten			
Baten van particulieren	1.450	1.477	2.056
Baten van bedrijven	6	20	4
Baten van loterijorganisaties	938	938	938
Baten van subsidies van overheden	5.902	5.368	6.587
Som van de geworven baten	8.297	7.803	9.585
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten/diensten	1.374	1.103	1.323
Overige baten	2.279	261	481
Som van de baten	11.950	9.167	11.389
Lasten			
<u>Besteed aan de doelstellingen:</u>			
- Beheren en verwerven natuurterreinen			
Beheer	4.983	4.767	4.643
Verwerving en projecten *	1.788	1.598	2.490
	6.771	6.365	7.133
- Publiek, overheid en natuur voorlichting, educatie en belangenbehartiging			
Structurele kosten	2.100	2.068	1.833
Projectmatige kosten	242	50	63
	2.343	2.118	1.896
- Verenigingszaken			
Structurele kosten	184	187	192
Projectmatige kosten	1	-	122
	186	187	314
	9.299	8.670	9.343
Wervingskosten	155	165	167
Kosten beheer en administratie	460	444	438
Som van de lasten	9.915	9.279	9.948
Saldo voor financiële baten en lasten	2.035	-112	1.441
Sado financiële baten en lasten	14	112	54
Saldo van baten en lasten	2.049	-	1.495
Resultaat	2.049	-	1.495

* Subsidies en kosten van aankopen en projecten worden niet meegenomen in de begroting door gebrek aan zicht op omvangt en datum van realisering. Alleen de besteding van de ter beschikking staande middelen van de Nationaal Postcode Loterij zijn wel begroot omdat deze redelijkerwijs zijn te voorzien. Dit is 700 bij beheren en verwerven, en 237 bij projectmatige kosten Publiek, overheid en natuur.

(Bedragen * 1.000 euro's)

	Resultaat 2021	Resultaat 2020
Bestemming saldo van baten en lasten:		
Toevoeging/onttrekking aan:		
Bestemmingsreserve gebouwen	710	-
Bestemmingsreserve activa bedrijfsvoering	-74	446
Bestemmingsreserve activa doelstelling	-4	7
Bestemmingsreserve waardeverschil beleggingen	31	1
Bestemmingsreserve aankopen grond	1.016	1.038
Bestemmingsreserve redt de weidevogels	11	3
Continuïteitsreserves	358	-
Saldo baten en lasten	<u>2.049</u>	<u>1.495</u>

(Bedragen * 1.000 euro's)

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	2.049	1.495
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen (en overige waarde veranderingen)	533	496
Mutatie voorzieningen	-2	53
<i>Veranderingen in werkkapitaal</i>		
Mutatie operationele vorderingen	-2.603	486
Mutatie voorraden	5	-8
Mutatie projecten	322	233
Mutatie effecten	-31	-1
Mutatie operationele schulden	<u>180</u>	<u>67</u>
	-2.127	777
Kasstroom uit operationele activiteiten	<u>452</u>	<u>2.821</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-419	-957
Desinvestering materiële vaste activa	17	34
Mutatie financiële vaste activa	<u>-141</u>	<u>-50</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-543	-973
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie langlopende schulden	100	-
Aflossingen van langlopende schulden	<u>-600</u>	<u>-450</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-500	-450
Mutatie geldmiddelen	<u><u>-591</u></u>	<u><u>1.398</u></u>
Toelichting op de geldmiddelen		
Stand per 1 januari	5.583	4.185
Mutatie	<u>-591</u>	<u>1.398</u>
Stand per 31 december	<u><u>4.992</u></u>	<u><u>5.583</u></u>

Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

Algemeen

De activiteiten van It Fryske Gea bestaan voornamelijk uit natuurbeheer, alsmede het beheren van onroerende zaken. It Fryske Gea is enig aandeelhouder van Noorderleegsbuitenveld B.V.. Gezien het geringe belang in de jaarrekening van It Fryske Gea is afgezien van consolidatie op basis van art. 2:407 BW.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar. De vergelijkende cijfers over 2020 zijn waar nodig aangepast aan de opstelling van de cijfers van 2021. Vermogen en resultaat zijn hierdoor niet gewijzigd. Alle bedragen zijn een veelvoud van 1.000 euro.

Verbonden partijen

Als verbonden partijen worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, Bestuur, leden RvT en andere sleutelfunctionarissen in het management van It Fryske Gea en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van inzicht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De waarde van de gerelateerde activa en leaseverplichting zijn in de toelichting van balansposten verantwoord.

De kasstromen uit hoofde van de financiering zijn gesplitst in kasstromen met betrekking tot de mutaties in de lening (opgenomen onder financieringsactiviteiten) en betaalde interest (opgenomen onder operationele activiteiten). De investeringen in materiële vaste activa worden opgenomen onder aftrek van de onder overige schulden voorkomende verplichtingen.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de staat van baten en lasten te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van It Fryske Gea zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de staat van baten en lasten opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Dit verslag is opgesteld in overeenstemming met de richtlijn voor fondswervende instellingen zoals die door de Raad voor de Jaarverslaggeving is gepubliceerd (RJ650).

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de vereniging.

Onroerende zaken

Met ingang van 1996 worden de natuur- en agrarische terreinen pro memorie gewaardeerd. Reden hiervoor is, dat nagenoeg alle terreinen worden verworven met als statutaire doelstelling ze als natuurterreinen te beheren en te behouden. Tot 2012 zijn nagenoeg alle terreinen verworven met volledige overheidssubsidie met een terugbetalingsverplichting bij eventuele verplichte verkoop (voor algemeen maatschappelijk belang). Na decentralisatie van het natuurbeleid naar de provincies, worden de terreinen binnen NNN met een kwalitatieve verplichting om deze als natuurterrein in stand te houden, waarbij eventuele afwaardering via de SKNL-subsidie door de provincies wordt vergoed. In het huidige boekjaar is natuurgrond aangekocht en zijn deze aankopen ten laste van het resultaat gebracht, conform de regel uit RJ 650.201.

Het aantal hectares natuurterrein in beheer op 31 december 2021 is 20.864. (was ultimo 2020 20.756 hectare). Hiervan is in eigendom 9.072 hectare (was ultimo 2020 9.028 hectare). De verzekerde waarde van de gebouwen is 26,4 miljoen euro (was ultimo 31 december 2020 25,4 miljoen euro).

De toename is voornamelijk het gevolg van indexatie van de verzekerde som, er zijn geen nieuwe grote gebouwen aangekocht.

De gebouwen en opstallen worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Er wordt lineair afgeschreven op basis van de gebruikelijke te verwachten economische levensduur. It Fryske Gea verwerkt groot onderhoud als afzonderlijke component en schrijft dit af vanaf het moment van aankoop. Voor activa die tot en met 31 december 2018 zijn aangeschaft, wordt dit pas gedaan vanaf het moment dat groot onderhoud wordt gepleegd. In beide gevallen wordt op het moment dat groot onderhoud wordt gepleegd de eventuele resterende boekwaarde van de vervangen component ineens ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Indien voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar bijzondere waardeverminderingen vaste activa.

Inventarissen

De inventarissen in de terreinen en op kantoor worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Er wordt lineair afgeschreven op basis van de gebruikelijke te verwachten economische levensduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Indien voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar bijzondere waardeverminderingen vaste activa.

It Fryske Gea maakt gebruik van uitzonderingsregel RJ 650.291. Daarin staat: Er kunnen zich omstandigheden voordoen waarbij het verantwoord kan zijn een investering ineens ten laste van de staat van baten en lasten te boeken. Deze omstandigheden kunnen zich voordien indien een fondsenwervende organisatie in het kader van de doelstelling een actief verwerft waarvan de toekomstige exploitatie negatief is en de organisatie het beleid heeft dit actief nooit te vervreemden. Een voorbeeld is een fondsenwervende natuurbeheerorganisatie die in het kader van haar doelstelling natuurgebieden aanschaf (eventueel met behulp van subsidie) met het doel deze zelf te beheren. De natuurbeheerorganisatie heeft het beleid deze natuurgebieden niet te vervreemden en de toekomstige exploitatie van deze gebieden is negatief.

Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaling op materiële vaste activa

De vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaling op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs.

Veestapel

De veestapel wordt bij eerste verwerking gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Vervolgens worden deze gewaardeerd tegen actuele waarde (opbrengstwaarde). Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

It Fryske Gea beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd. De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze onderneming; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover It Fryske Gea in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen. De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolwaardering worden grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waarderingplaats tegen de realiseerbare waarde. De afwaardering vindt plaats te laste van de staat van baten en lasten. Voor de vaststelling of sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar 'Bijzondere waardevermindering vaste activa'.

Effecten

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt. Transactiekosten bij aankoop van effecten en bij verkoop van effecten aan derden worden in de staat van baten en lasten verwerkt.

Voorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd op verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO-methode (first in, first out) of lagere opbrengstwaarde.

De verkrijgings- of vervaardigingsprijs bestaat uit alle kosten die samenhangen met de verkrijging of vervaardiging alsmede gemaakte kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van de direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

Onderhanden projecten

De post onderhanden projecten in opdracht van derden bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, en indien van toepassing verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. Onderhanden projecten worden afzonderlijk in de balans onder vlottende activa gepresenteerd. Indien het een creditstand vertoont wordt deze gepresenteerd onder kortlopende schulden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Jubileumvoorziening

De voorziening wordt opgenomen tegen contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder mee rekening gehouden met de blijfkans. Bij het contant maken is de disconteringsvoet gehanteerd die door het rapport werkgroep discontovoet 2021 (rijksoverheid) is vastgesteld (2,25%).

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Opbrengstverantwoording

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden verantwoord voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd en verliezen en risico's zodra zij voorzienbaar zijn. Nalatenschappen worden verantwoord in het jaar waarin de omvang met een redelijke mate van zekerheid kan worden vastgesteld. Projecten met daaraan verbonden subsidies, particuliere bijdragen en kosten worden in het resultaat verantwoord in het jaar waarin het project daadwerkelijk is afgerond. De eigen bijdrage welke gefinancierd wordt vanuit de NPL wordt in het jaar van de subsidiebeschikking verantwoord. Op basis van de RJ221 dienen projectresultaten tussentijds (POC) te worden verantwoord indien deze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Aangezien de projectopbrengsten gelijk zijn aan de projectkosten worden de opbrengsten en kosten van projecten pas verantwoord bij de afronding van het project.

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Verkoop van diensten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Verkoopkosten en algemene beheerkosten

Onder verkoopkosten en algemeen beheerskosten worden die kosten verstaan die ten laste van het jaar komen.

Afschrijvingen materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de overige opbrengsten.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

Het personeel is verzekerd bij een bedrijfstakpensioenfonds. Deze pensioenregeling zou kunnen worden aangemerkt als een toegezegd-pensioenregeling. Onder een toegezegd-pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. Echter bij het in gebreke blijven van dit fonds bestaat geen directe verplichting tot het aanvullen van pensioenen anders dan een verhoging van premies.

Onder verwijzing naar bovenstaande wordt de pensioenregeling verantwoord als een toegezegde bijdrageregeling, te betalen premie wordt als last in de staat van baten en lasten verwerkt en de verschuldigde premies als verplichting op de balans opgenomen.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zicht heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Subsidies inzake projecten worden verantwoord bij afronding c.q. oplevering van het project. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Kredietrisico

It Fryske Gea heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben.

It Fryske Gea heeft vorderingen verstrekt aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen. Bij deze partijen is geen historie van wanbetaling bekend.

Prijrisico

It Fryske Gea loopt risico's ten aanzien van de waardering van effecten, opgenomen onder vlottende activa. De vereniging beheerst het marktrisico door stratificatie aan te brengen in de portefeuille, en limieten te stellen.

Rente- en kasstroomrisico

It Fryske Gea loopt met name renterisico over de rentedragende langlopende vorderingen (onder financiële vaste activa) en rentedragende langlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt It Fryske Gea risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt It Fryske Gea risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten gecontracteerd ter afdekking van het renterisico.

Toelichting op de balans

(Bedragen * 1.000 euro's)

ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa

1. Onroerende zaken

	Gebouwen	Natuur- terreinen	Totaal
<u>Stand per 1 januari</u>			
Verkrijgingsprijs	4.770	2.039	6.809
Cumulatieve afschrijvingen	-2.236	-	-2.236
Waardevermindering	-	-591	-591
Boekwaarde per 1 januari	2.535	1.448	3.983
<u>Mutaties</u>			
Investeringsen en verwervingen	30	-	30
Hierop verkregen overheidssubsidies	-	-	-
Eigen bijdrage / resultatenrekening	-	-	-
In gebruik name vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	-	-	-
Waardevermindering	-	-	-
Afschrijvingen	-202	-	-202
	-172	-	-172
<u>Stand per 31 december</u>			
Verkrijgingsprijs	4.800	2.039	6.839
Cumulatieve afschrijvingen	-2.437	-	-2.437
Waardevermindering	-	-591	-591
Boekwaarde per 31 december	2.363	1.448	3.811

In 2016 is een strategische investering in terreinen gedaan met als doel dit terrein te ruilen voor aangrenzende percelen natuurterrein, een verwantwoorde eigen bijdrage betreft dan ook voornamelijk reedse geruilde percelen voor natuurgrond. Omdat het hier een ruil met meerdere partijen betreft zijn nog niet afgeronde ruilingen niet verwerkt in het resultaat. De waardevermindering heeft betrekking op het natuurterrein, wat is afgewaardeerd naar de lagere taxatiewaarde.

Conform RJ650.201 worden natuurgebieden die in het kader van de doelstelling worden aangeschaft met het doel deze zelf te beheren, waarvan het beleid is om deze natuurgebieden niet te vervreemden en waarvan de toekomstige exploitatie negatief is ineens ten laste van het resultaat verantwoord.

De gebouwen zijn nodig voor de bedrijfsvoering. Dit betreft onder andere het kantoor te Olterterp, de bedrijfsgebouwen en het Bezoekerscentrum It Wiid. De natuurterreinen zijn activa in het kader van de doelstelling.

Er worden afschrijvingspercentages gehanteerd van globaal 3 tot 10%. Daarbij wordt gelet op de duurzaamheid van het gebouw en of de verbouwingsinvesteringen.

2. Inventarissen

	Terrein	Kantoor	Automatisering	Totaal
<u>Stand per 1 januari</u>				
Verkrijgingsprijs	3.819	135	152	4.105
Cumulatieve afschrijvingen	-2.089	-106	-124	-2.319
Boekwaarde per 1 januari	1.730	29	29	1.788
<u>Mutaties</u>				
Investerings	398	1	28	427
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	-	-	-	-
Desinvesteringen	-221	-2	-	-223
Afschrijvingen	-316	-3	-14	-333
Afschrijvingen desinvesteringen	205	1	-	206
	66	-3	14	78
<u>Stand per 31 december</u>				
Verkrijgingsprijs	3.996	134	180	4.311
Cumulatieve afschrijvingen	-2.200	-108	-137	-2.446
Boekwaarde per 31 december	1.796	26	43	1.865

De inventaris terreinen bevat onder andere landbouw- en bosbouwwerktuigen, tractoren en boten. Deze inventaris wordt nagenoeg geheel direct aangewend ten behoeve van de doelstelling (activa doelstelling). De kantoorinventaris en inventaris automatisering zijn nodig voor de bedrijfsvoering.

De afschrijvingspercentages variëren van 5 tot 25% afhankelijk van de geschatte economische levensduur van de inventaris.

3. Andere vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaling op materiële vaste activa

	Gebouwen	Terrein- inventaris	Totaal
<u>Stand per 1 januari</u>			
Verkrijgingsprijs	-	-	-
Cumulatieve afschrijvingen	-	-	-
Boekwaarde per 1 januari	-	-	-
<u>Mutaties</u>			
Investerings en verwervingen	17	-	17
Hierop verkregen overheidssubsidies	-	-	-
Eigen bijdrage / resultatenrekening	-	-	-
In gebruik name vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	-	-	-
Afschrijvingen	-	-	-
	17	-	17
<u>Stand per 31 december</u>			
Verkrijgingsprijs	17	-	17
Cumulatieve afschrijvingen	-	-	-
Boekwaarde per 31 december	17	-	17

4. Vee stapel

	District Noard	District Súd	Totaal aantal	Bedrag
Hooglanders	-	3	3	1
Schape	-	251	251	5
Paarden	77	35	112	6
Nederlandse landgeiten	-	22	22	-
Balans per 31 december				<u>11</u>

De veestapel wordt aangehouden voor begrazing ten behoeve van het bevorderen van flora en/of fauna in bepaalde gebieden en is dienstig aan de doelstelling.

Financiële vaste activa

Alle vorderingen die in de financiële vaste activa zijn opgenomen hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

5. Deelneming Noorderleegsbuitenveld

Balans per 1 januari	-
Aandeel in resultaat deelneming	-
Balans per 31 december	<u>-</u>

Het Noorderleegsbuitenveld B.V. te Olterterp

Dit betreft een 100% deelneming in Noorderleegsbuitenveld B.V.. De negatieve waarde van de deelneming à 3.845 euro is in mindering gebracht op de vordering die It Fryske Gea heeft op het Noorderleegsbuitenveld B.V..

Koöperaasje Doarpenlân te Olterterp

In 2015 is de Koöperaasje Doarpenlân door It Fryske Gea en Landschapsbeheer Friesland opgericht voor de inrichting van het landelijk gebied. Per 1 januari 2018 heeft de Raad van Toezicht van de Koöperaasje, na een evaluatie op levensbathbaarheid, besloten om de Koöperaasje Doarpenlân een slapend bestaan te laten leiden. Dit om kosten te minimaliseren en deze organisatie achter de hand te hebben zodra de tijd hier rijp voor is. In 2022 zal de Koöperaasje naar verwachting opgeheven worden.

6. Effecten

De effecten zijn verkregen met voornamelijk liquiditeit uit erfenissen. De opbrengsten van de beleggingen worden gezien als incidenteel gezien het onvoorspelbare karakter van deze opbrengsten. Deze incidentele baten dienen ter ondersteuning van het resultaat van de structurele baten en lasten van de vereniging, nu en in de toekomst. De effecten staan ter vrije beschikking van de rechtspersoon.

Ultimo 2021 is de samenstelling van de portefeuille: 23% aandelen en 77% vastrentende waarden. De effecten zijn alle beursgenoteerd en gewaardeerd op basis van de koersen per 31 december.

De som van de ongerealiseerde herwaarderingen bedraagt 295 duizend euro, hiervoor wordt in het eigen vermogen een reserve waardeverschil beleggingen aangehouden.

<i>Portefeuille Vereniging It Fryske Gea</i>	1 januari	aankopen/ verkoen	ongerealiseerd resultaat	31 december
Aandelen	790	-54	91	827
Obligaties	2.683	182	-60	2.805
Totaal	3.473	128	31	3.632

7. Overige vorderingen

Boekwaarde per 1 januari	92
Bij: rente	2
Af: aflossing	-20
Boekwaarde per 31 december	73

Onder de overige vorderingen is een lening aan Landschapsbeheer Friesland verstrekt voor een bedrag van 92 duizend euro. De rentevergoeding bedraagt 2%. Aflossing bedraagt € 15.000 per jaar. Er zijn geen zekerheden gesteld.

Vlottende activa

8. Voorraden

De voorraden bestaan grotendeels uit voorlichtings- en promotiemateriaal als folders en boekjes. Op 31 december 2021 is de voorraad op 22 duizend euro gewaardeerd.

9. Debiteuren

31-12-2021 31-12-2020

Debiteuren	160	70
Voorziening dubieuze debiteuren	-13	-7
Totaal	147	63

De voorziening dubieuze debiteuren is vastgesteld op basis van inventarisatie van de openstaande vorderingen op debiteuren per 31 december.

10. Overige vorderingen

31-12-2021 31-12-2020

Te verrekenen subsidie Provincie verwervingen	65	65
Te verrekenen subsidie Programma Beheer en SKNL	4.620	4.117
Te ontvangen subsidie SKNL	2.059	-
Te verrekenen subsidie NB-wet	-	155
Te ontvangen subsidie stichtingen	-	15
Vooruitontvangen ledengelden	9	-
Vooruitbetaalde kosten	67	38
Te ontvangen erfenissen en legaten	587	463
Te ontvangen opbrengsten terreinen	79	70
Vordering op deelneming	12	13
Overige vorderingen	15	60
Totaal	7.514	4.996

Van erfenissen en legaten is de looptijd onbekend en moeilijk in te schatten. Alle overige vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

11. Liquide middelen

31-12-2021 31-12-2020

Kas/PayPal/Buckaroo	12	6
Rabobank	766	1.494
Rabobank Jeugdkampen	28	16
Rabobank BedrijfsBonusRekening	3.106	3.617
Rabobank Ledengelden	953	239
ING	11	8
Triodos/ABN AMRO	117	205
	4.992	5.583

Regelmatig vinden overboekingen plaats naar de spaarrekeningen van ING en Rabobank. Er wordt gestreefd naar een laag rekening-courantsaldo en een zo hoog mogelijk saldo op de spaarrekeningen. Gezien het hoge liquiditeitssaldo van de laatste jaren is gewerkt aan het opstellen van een treasury-statuut. In 2014 is hier nader vorm aan gegeven, in 2021 is het statuut getoetst op actualiteit, deze toetsing op actualiteit vindt jaarlijk plaats. De aanwezig liquide middelen staan ter vrije beschikking van It Fryske Gea.

Toelichting op de balans

(Bedragen * 1.000 euro's)

PASSIVA

12. Reserves en fondsen

Reserves

Continuïteitsreserve

Het resultaat van de structurele baten en lasten en het afbreukrisico daarin, heeft het Bestuur doen besluiten te streven naar een continuïteitsreserve van 8,9 miljoen euro. De achterliggende gedachte is, om met aangepaste activiteiten 3 tot 5 jaar te kunnen doorgaan met de instandhouding van de natuurterreinen.

Op basis van de GDN richtlijn Reserves Goede Doelen bedraagt de continuïteitsreserve maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. De kosten van de werkorganisatie bedragen in 2021 7,8 miljoen euro. Dit zou uitkomen op een bedrag van ca 11,7 miljoen euro.

	31-12-2021	31-12-2020
Stand per 1 januari	7.727	7.727
Bestemming resultaat lopend boekjaar	359	-
Stand per 31 januari	8.086	7.727

Bestemmingreserves

De bestemmingsreserves worden in overleg met het bestuur goedgekeurd.

Reserve waardeverschil beleggingen

Bij deze reserve wordt de "niet gerealiseerde winst" op beleggingen verantwoord. Hierbij gaat het om het verschil tussen de marktwaarde en de verwervingsprijs. Jaarlijks wordt het per balansdatum niet gerealiseerde waardeverschil toegevoegd c.q. onttrokken. Indien de reserve ontoereikend is, worden de niet gerealiseerde verliezen als last in de staat van baten en lasten opgenomen.

In 2021 is de waarde van de beleggingen toegenomen tot 295 duizend euro boven de verkrijgingsprijs.

	31-12-2021	31-12-2020
Stand per 1 januari	264	263
Bestemming resultaat lopend boekjaar	31	1
Stand per 31 januari	295	264

Bestemmingsreserve gebouwen

Deze reserve is bedoeld voor o.a. het opknappen en onderhoud van het kantoor in Olterterp, de 5 bedrijfslocaties, huize Rijsterbosch, It Slotsje, het pand Schotanuswei en de in eigendom zijnde 2 boerderijen. Er is een meerjarenonderhoudsplan voor deze gebouwen gemaakt. In deze 10 jaarsplanning ingaand in 2022 bedragen de onderhoudskosten ca. 2,1 miljoen euro. Door in het verslagjaar 710 duizend euro aan de reserve toe te voegen verwacht de vereniging voldoende middelen beschikbaar te hebben voor het onderhoud in de eerste jaren van het plan. Gedurende de looptijd van het plan kan de reserve naar verwachting geleidelijk op niveau gebracht worden.

	31-12-2021	31-12-2020
Stand per 1 januari	873	873
Bestemming resultaat lopend boekjaar	710	-
Stand per 31 januari	1.583	873

Bestemmingsreserve onderzoek en expertise

Voor projecten en beheer zijn soms op korte termijn onderzoeken door derden nodig, waarvoor binnen de begroting geen ruimte beschikbaar is.

	31-12-2021	31-12-2020
Stand per 1 januari	34	34
Ontrekkingen	-	-
Bestemming resultaat lopend boekjaar	-	-
Stand per 31 januari	<u>34</u>	<u>34</u>

Bestemmingsreserve aankoop grond

Sinds 2004 wordt traditioneel natuurgebied niet meer door Rijk en Provincie gesubsidieerd. Dit betekent, dat die aankopen uit eigen middelen moeten worden bekostigd. Door de verkregen middelen uit de afwaarderingssubsidie toe te wijzen aan de reserve verwacht de vereniging o.a. initiatieven uit Natuur met de maatschappij te kunnen financieren.

	31-12-2021	31-12-2020
Stand per 1 januari	2.031	993
Onttrekking aankopen	-1.105	-939
Bestemming resultaat lopend boekjaar	2.122	1.977
Stand per 31 januari	<u>3.048</u>	<u>2.031</u>

Reserve activa bedrijfsvoering

Alle gebouwen, vee en inventaris zijn benodigd voor de bedrijfsvoering/doelstelling.

	31-12-2021	31-12-2020
Stand per 1 januari	5.778	5.332
Mutatie onroerende zaken	-153	251
Mutatie inventaris terreinen/kantoor	78	198
Mutatie veestapel	2	-3
	<u>-74</u>	<u>446</u>
Stand per 31 december	5.704	5.778

Reserve activa doelstelling

Vorraden in het kader van de doelstellingen per 31 december

Vorraden		22
Met eigen vermogen gefinancierd		<u>22</u>

	31-12-2021	31-12-2020
Stand per 1 januari	27	20
Mutatie voorraden	-4	7
Stand per 31 december	<u>23</u>	<u>27</u>

Bestemmingsfonds Mw. W. J. Heymeijer

In 2011 heeft de vereniging een erfenis ontvangen van Mw. W. J. Heymeijer. In het testament wordt aangegeven dat de middelen bedoeld zijn voor projecten in de Lendevallei en de Alde Feanen.

	31-12-2021	31-12-2020
Stand per 1 januari	905	905
Toevoeging	-	-
Stand per 31 december	905	905

Bestemmingsfonds Red de weidevogels

In 2018 heeft It Fryske Gea een verzoek gedaan aan haar leden voor een bijdrage om de aankoop van geschikte weidevogelgrond mogelijk te maken. It Fryske Gea wil graag grond aankopen en beheren, zodat de weidevogel zich weer thuis voelt in Fryslân. In 2019 is het grootste deel van deze bijdrages aangewend om grond voor de weidevogel in de Heanmar te kopen. Het resterende deel zal naar verwachting in 2022 worden aangewend ten behoeve van de weidevogel.

	31-12-2021	31-12-2020
Stand per 1 januari	42	39
Onttrekking aankoop	-	-
Toevoeging lopend boekjaar	11	3
Stand per 31 december	53	42

Reserves en fondsen totaal

	31-12-2021	31-12-2020
Continuïteitsreserve	8.086	7.727
Bestemmingsreserves	10.687	9.007
Bestemmingsfondsen	958	947
Stand per 31 december	19.731	17.681

Mutaties in de bestemmingsfondsen vinden alleen plaats onder de beperkende voorwaarde dat deze goedgekeurd zijn door het Bestuur.

13. Jubileumvoorziening

De voorziening jubilea, die is gevormd voor de verwachte jubileumuitkeringen gedurende het dienstverband bedraagt ultimo boekjaar 2021 51 duizend euro (2020: 53 duizend euro).

14. Langlopende schulden

	31-12-2021	31-12-2020
<i>Schulden aan banken</i>	750	1.350
<i>Overige schulden</i>	80	-
	<u>830</u>	<u>1.350</u>

	<i>Schulden aan banken</i>	<i>Overige schulden</i>
Verloopoverzicht:		
Saldo per 1 januari 2021	1.350	-
Opname lening	-	100
Aflossing lening	-600	-20
Saldo per 31 december 2021	<u>750</u>	<u>80</u>

Waarvan:

looptijd < 1 jaar	600	20
looptijd > 1 en < 5 jaar	150	60
looptijd > 5 jaar	-	0

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals hierboven toegelicht zijn opgenomen onder de schulden op korte termijn.

Schulden aan banken

Deze lening betreft twee leningen die zijn afgesloten voor de aankoop van de HBB polder. De eerste lening betreft een lening van 800 duizend euro en de tweede lening een lening van 1 miljoen euro. De looptijd van deze leningen is van 01-04-2020 t/m 01-04-2023 en heeft een rentepercentage van 2,22%. Er is sprake van een lineaire aflossing in gelijke termijnen. Als zekerheid is er pandrecht gevestigd op aantal percelen op de Warkumerbinnenwaard ter waarde van 1,8 miljoen euro.

Overige schulden

Deze lening betreft een schenking van 100 duizend euro. Deze schenking wordt jaarlijks kwijtgescholden voor een bedrag van 20 duizend euro. De looptijd van deze lening is van 26-05-2021 t/m 26-05-2025 en heeft een rentepercentage van 0%. Er is geen zekerheid gevestigd ten behoeve van deze lening.

15. Kortlopende schulden

Alle schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

	31-12-2021	31-12-2020
<i>Crediteuren</i>	<u>637</u>	<u>581</u>

Onder de crediteuren is een post schuld aan een verbonden partij (Ynnatura) opgenomen van 10 duizend euro.

Projecten

Naast de reguliere kerntaken worden veel projecten uitgevoerd met (grotendeels) als doel de inrichting van terreinen, onderzoeken, inventarisatie monitoring en publieksvoorzieningen. Op 31 december van het boekjaar is de financiële stand van zaken van de onderhanden projecten als volgt samen te vatten:

	31-12-2021	31-12-2020
<u>Toezeggingen:</u>		
Overheidsbijdragen	-4.135	-3.531
Bijdragen particuliere instellingen	-827	-525
Aangewende NPL middelen	-1.513	-1.074
	-6.475	-5.130
Lopende uitvoeringskosten	3.948	3.030
Beschikbaar binnen toezeggingen (credit)	-2.528	-2.100
Toezeggingen (credit)	-6.475	-5.130
Nog te vorderen toezeggingen (debet)	2.419	2.313
Ontvangen	-4.056	-2.817
Uitgegeven	-3.948	-3.030
Balans per 31 december (te vorderen gerealiseerde uitgaven)	108	-213

Uit bovenstaande opstelling blijkt, dat de toezeggingen 2,5 miljoen euro hoger zijn dan de tot nu toe gemaakte kosten. De verwachting is, dat we de projecten voor dit bedrag kunnen afronden. Van de toezeggingen is echter nog te vorderen 2,4 miljoen euro. Het werkelijk ontvangen bedrag is 4,0 miljoen euro. Per saldo is 108 duizend euro minder uitgegeven dan ontvangen, derhalve is dit bedrag onder de kortlopende schulden opgenomen.

Overzicht projecten

2021

		stand per 31-12-2021					
grootboel	omschrijving	subsidies				gemaakte kosten tm 2021	saldo project Stand OHW
		overheid	overig	NPL	totaal:		
6217	P174-14 diverse Otterfonds	0	5.390	0	5.390	0	5.390
6226	P153-14 Realisatie zoet-zoutovergang NFB	1.302.724	0	878.665	2.181.389	2.159.490	21.899
6270	P240-17 Koppelkansen Friese ijsmeer Algemeen	163.412	0	70.179	233.591	233.591	0
6276	P230-17 Wandelroute Hwpolder	0	12.081	0	12.081	13.991	-1.910
6277	P231-17 Herstelplan park Jongemastate	0	85.000	0	85.000	54.411	30.589
6279	P228-17 Upgrade Uitzichtheuvel	800	70.180	0	70.980	71.540	-560
6280	P254-18 Fugelweb	0	0	8.656	8.656	8.656	0
6292	P263-19 Kostendecclaratie containerramp	0	16.493	0	16.493	16.493	0
6295	P267-19 Herstel Rondeel Rypsterbosk	0	3.488	711	4.199	4.199	0
6296	P265-19 Kijkscherm Kade Noarderleech	0	0	7.515	7.515	7.515	0
6297	P261-18 Herinrichtingsplan Huize Oltterterp	0	15.000	49.938	64.938	45.644	19.294
6300	P264-19 WOII 75 jaar vrijheid	1.000	60.227	16.689	77.916	77.916	0
6301	P269-19 SKNL-PAS maatregelen Schaopedobbe	110.016	0	0	110.016	110.016	0
6302	P276-19 Schutsluisje en loopbrug Smalle Ee	0	12.380	4.546	16.926	2.727	14.199
6303	P272-19 Advies Rietbeheer	0	0	61.483	61.483	61.483	0
6304	P278-19 Herinrichting Haenmar	0	10.150	5.859	16.009	16.009	0
6305	P262-19 Behoud molenrestant Lytse Saiterpolder	30.000	1.309	26.855	58.163	58.163	0
6306	P280-20 Roggeakkerfjes IFG	0	0	0	0	0	0
6307	P266-19 weidevogelmaatregelen Botmar	0	14.375	0	14.375	6.437	7.938
6312	P274-19 Heideherstel/omrastering Hulstreed	0	10.000	0	10.000	10.000	0
6313	P288-20 Wij & Wadvogel - Peazemerlannen	509.911	50.000	0	559.911	54.464	505.447
6314	P289-20 Wij & Wadvogel -Ferwert Bûtendijks	904.811	51.959	0	956.770	197.969	758.801
6315	P270-19 Digitalisering rapportenarchief	0	0	29.220	29.220	29.220	0
6316	P292-20 POP 3 Fluessen en Morra	28.133	0	0	28.133	4.696	23.437
6317	P271-19 Waddenfondsproject Sud le fase 3	285.000	0	15.000	300.000	0	300.000
6318	P294-20 Avonturenpad met kabelbaan	0	9.500	2.066	11.566	11.566	0
6320	P273-19 Vernetting langs kade Noorderleech	0	33.479	0	33.479	52.705	-19.226
6321	P284-20 Landschapsbiografie Alde Feanen	0	12.655	0	12.655	7.514	5.141
6322	P282-20 Funderingsherstel molen de Gooijer	82.560	37.000	37.205	156.765	87.969	68.796
6323	P296-20 Herbestemming boerderij Heanmar	0	50.000	8.405	58.405	58.405	0
6324	P297-20 Renovatie snippenflouw Rypsterbosk	0	3.556	1	3.557	3.557	0
6327	P301-20 Natuurlijk Fryslân 2050	0	29.000	46.448	75.448	75.448	0
6326	P303-20 Aanpassing waterbeheer RK-winterpolder	0	0	0	0	18.565	-18.565
6328	P295-20 Rondeel II Rypsterbosk	0	4.962	1.548	6.510	6.510	0
6329	P298-20 Hinkeskar Warkumermeer verbetering waterhuishouding	0	17.423	0	17.423	21.030	-3.607
6331	P291-21 Bodemonderzoek Warkumermeer	8.250	0	14.554	22.804	22.804	0
6332	P309-21 Uitzichtheuvel Bûtenfjild	0	20.000	0	20.000	31.820	-11.820
6333	P307-20 Botanische kleiakker	0	15.050	0	15.050	6.238	8.812
6334	P308-20 Herstel Butan Tjesskar	19.904	0	-310	19.594	19.594	0
6335	P304-20 Suderbud gemaalverplaatsing	0	0	0	0	5.669	-5.669
6336	P314-21 Regeling versneld natuurherstel	0	0	0	0	0	0
6344	P314-21A Herstel Droge Heide DWF	107.416	0	0	107.416	28.288	79.128
6345	P314-21B Herstel Veenmosrietland AF	541.388	0	0	541.388	6.163	535.225
6346	P314-21C Herstel blauwgrasland AF	39.873	0	0	39.873	7.387	32.486
6337	P311-21 Mobiele schaapskooi Súd	0	0	45.202	45.202	45.202	0
6338	P316-21 Vervangen systeem CRS 2	0	0	19.612	19.612	19.612	0
6340	P300-20 Wandelbrug Makkemur Súdwaard	0	37.000	41.172	78.172	78.172	0
6341	P279-19 Paviljoen Rijs	0	60.015	52.000	112.015	56.867	55.148
6342	P315-21 Verhuurklaar maken Leijweg	0	0	0	0	14.917	-14.917
6343	P313-21Uitbreiding schaapskooi Bakkefean	0	0	50.000	50.000	6.473	43.527
6348	P318-21 Aanpak weidevogel Mûntskerbuorsterpolders	0	50.000	0	50.000	0	50.000
6349	P275-19 Herstel uitzicht/plasdras Skiere Goes	0	2.602	0	2.602	2.602	0
6350	P299-20 Takkenbank en beplanting Slottûn	0	7.518	0	7.518	0	7.518
6351	P322-21 Veeveiligheid Noard-Fryslân Bûtendijks	0	11.500	0	11.500	0	11.500
6352	P321-21 Nieuw BC It Fryske Gea Eernewoude	0	0	0	0	7.905	-7.905
6353	P323-21 Otterraster Toutenburg / Grutte Wielen	0	7.421	0	7.421	0	7.421
6354	P320-21 LIFE 2022 Friesland Weidevogels	0	0	20.267	20.267	0	20.267
totaal saldo lopende projecten:		4.135.198	826.711	1.513.484	6.475.393	3.947.610	2.527.783

Overige schulden

Vooruitontvangen gelden	55	65
Niet opgenomen vakantiedagen	156	73
Toegezegde bijdragen projecten derden	80	33
Te betalen vakantietoeslag	144	131
Te betalen loonheffing	77	77
Te betalen pensioen en zekerheid	80	69
Lening kortlopend	620	600
Te verrekenen omzetbelasting	51	13
Overige schulden	83	102
	<u>1.347</u>	<u>1.162</u>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen**Voorwaardelijke verplichtingen**Terugbetalingsverplichting bij verkoop

Bij terreinen die tot 2012 zijn verworven met volledige overheidssubsidie, met als verplichting ze als natuurterreinen te beheren en te behouden, is bij eventuele verkoop sprake van een terugbetalingsverplichting aan de provincie Friesland. De terugbetalingsverplichting zal nooit hoger zijn dan opbrengst van de verkoop.

Overige rechten en verplichtingenDeelneming

In 2015 is It Fryske Gea een deelneming aangegaan in Koöperaasje Doarpenlân, de deelneming bedraagt 1 duizend euro. It Fryske Gea is niet aansprakelijk voor de schulden van de Koöperaasje.

Vanwege de te verwaarlozen betekenis is deze deelneming niet in de balans opgenomen. Per 1 januari 2018 is besloten de Koöperaasje Doarpenlân een slapend bestaan te laten leiden, om de kosten te minimaliseren, maar ook om deze organisatie achter de hand te hebben als de tijd er wel rijp voor is.

Lopende procedures

Naar aanleiding van een klacht ingediend door enkele particuliere grondbezitters (waaronder Nationaal Park de Hoge Veluwe) over de PNB-regeling, welke klacht volgens de Europese Commissie later zou zijn ‘opgevolgd’ door de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters (‘VGG’), oordeelde de Europese Commissie in een besluit d.d. 2 september 2015, dat de Staat de subsidieregeling weliswaar onterecht niet van tevoren heeft aangemeld bij de Commissie, maar keurde zij de regeling achteraf alsnog goed. Zowel de VGG als de terreinbeherende organisaties (TBO’s) hebben – op verschillende gronden - tegen dit besluit van de Europese Commissie beroep ingesteld. De VGG heeft beroep ingesteld, omdat zij van mening is dat de formele onderzoeksprocedure had moeten worden geopend. Wij hebben mede beroep aangetekend, omdat de TBO’s onder andere - in tegenstelling tot de Europese Commissie - van mening zijn dat natuurbeschermingsorganisaties als It Fryske Gea niet kwalificeren als ‘onderneming’, en aldus geen sprake is van staatssteun. Voorts is er naar het inzicht van de TBO’s evenmin sprake geweest van een ‘economisch voordeel’, althans niet in de mate die de Europese Commissie lijkt aan te nemen en heeft de PNB-regeling niet geleid tot een vervalsing van de mededinging en/of een beïnvloeding van het interstatelijk handelsverkeer, omdat het alleen gaat over Nederlands natuurbeheer.

Gevolgen/genomen maatregelen – In september 2020 is er een uitspraak geweest van het EU-Hof van Justitie in Luxemburg. In dit arrest zijn de conclusies van het EU-Gerecht uit 2018 in stand gelaten en is geoordeeld dat de Europese Commissie de PNB-regeling middels een verkeerde onderzoeksprocedure heeft beoordeeld, en er zodoende een procedureel gebrek kleefde aan het eerdere besluit van de Europese Commissie uit 2015. Het gevolg van de arresten van het Gerecht en het EU-Hof van Justitie is dat het besluit van de Europese Commissie van 2 september 2015 nietig is. De Europese Commissie zal de PNB-regeling vermoedelijk aan een hernieuwde beoordeling onderwerpen.

Wij wachten de voortgang van dit hernieuwde onderzoek af en zien de uitkomst ervan wederom met vertrouwen tegemoet. In het kader van de PNB-regeling, gelijk de subsidieregelingen vóór de invoering van de PNB regeling in 1993, werden de TBO’s belast met de aankoop of verkrijging van gronden ten behoeve van de totstandbrenging van de Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (thans: Natuurnetwerk Nederland) met als uitdrukkelijk doel de verworven gronden planmatig te transformeren en daarmee ook financieel af te waarderen tot natuurterrein, om deze eeuwigdurend als natuur te beheren en te behouden, alsmede open te stellen. De waarde van deze terreinen is in beginsel nihil, omdat kwalitatief adequaat beheer van natuurterreinen per saldo geld kost. In die zin is er ook geen sprake van financiële bevoordeling of andersoortige begunstiging van It Fryske Gea, waardoor naar onze mening ook geen sprake is van staatssteun. Terugvordering van subsidies dan wel de rente daarover is naar onze mening thans ook niet aan de orde. Daarom is gelijk aan voorgaande jaren geen verplichting opgenomen in de jaarrekening. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat mocht de Europese Commissie na herbeoordeling toch tot de conclusie komen dat sprake is van (on)verenigbare staatssteun, de Staat gedwongen kan zijn (een deel van) de ontvangen steun en/of de rente daarover terug te vorderen van de TBO’s, hetgeen materiële gevolgen kan hebben voor de financiële positie van de TBO’s. Welk besluit de Europese Commissie zal nemen zal eerst echter moeten worden afgewacht. We blijven ons verder graag richten op onze relatie en samenwerking met particuliere natuureigenaren, die It Fryske Gea van grote waarde vindt en met wie wij in grote mate belangen delen, ook ten aanzien van toekomstig natuurbeheer.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(Bedragen * 1.000 euro's)

Baten

Baten van particulieren	2021	begroting	2020
Contributies	687	710	697
Giften en bijdragen	33	80	33
Structurele bijdragen	720	790	730
Erfenissen en legaten	513	200	1.231
Bijdragen projecten particuliere organisaties	217	487	95
Incidentele bijdragen	730	687	1.326
Totaal baten van particulieren	1.450	1.477	2.056
Baten van bedrijven			
Sponsoring	0	20	0
Giften en bijdragen	6	0	4
	6	20	4
Baten van loterijorganisaties			
Bijdrage van de Natopnaal Postcode Loterij	938	938	938

Bijdrage Nationale Postcode Loterij

Sinds 1996 heeft de Landschappen vijf keer voor 5 jaar contracten afgesloten met de Nationale Postcode Loterij, waarbij de provinciale Landschappen als beneficant zijn benoemd. In 2021 is het zesde contract afgesloten voor de periode van 1 januari 2021 tot 31 december 2025. De gelden worden aangewend voor projecten, een niet subsidiabel deel aankoop natuurterreinen, incidentele voorkomende kosten en activiteiten als ledenwerving ter versterking van de organisatie. De bijdrage is uiteraard van groot belang voor de organisatie en de doelstellingen (zie de toelichting specificatie en verdeling kosten naar bestemming hierna, voor de aanwending van de NPL-gelden).

Baten van subsidies en overheden		<i>2021</i>	<i>begroting</i>	<i>2020</i>
Budgetovereenkomst Provincie	*	853	853	834
Subsidie toezicht NB-wet		155	155	155
Subsidie regeling SNL beheer		4.524	3.990	4.046
Subsidie monitoring Rijk		142	127	127
Subsidie bezoekerscentrum de Wiidpleats		44	43	44
Diverse subsidies		-1	20	14
Subsidie overheid aankopen en projecten	**	186	224	1.367
Totaal baten van subsidies en overheden		5.902	5.412	6.587

Projecten worden in de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarin de financiële afwikkeling volledig is afgerond. Op basis van de RJ221 dienen projectresultaten tussentijds (POC) te worden verantwoord indien deze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Aangezien de projectopbrengsten gelijk zijn aan de projectkosten worden de opbrengsten en kosten van projecten pas verantwoord bij de afronding van het project.

De totale opbrengsten uit projecten en particulieren (233 duizend euro) en overheden (186 duizend euro) bedragen tezamen 419 duizend euro.

De ontvangen subsidie van projecten hebben een incidenteel karakter.

* In de budgetovereenkomst met de Provincie worden de volgende producten onderscheiden: Natuurbeheer, Landschapsbescherming, Inventarisatie en monitoring, Recreatief medegebruik, Informatie en educatie, Beleidsadviesing en overleg en Verenigingsactiviteiten. Afrekening hiervan gebeurt afzonderlijk naast de jaarrekening omdat de opstelling van cijfers op een paar punten verschilt.

** Aankopen en projecten worden niet meegenomen in de begroting door gebrek aan zicht op omvang en datum van realisering.

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten /diensten

	<i>2021</i>	<i>begroting</i>	<i>2020</i>
Huren, pachten en overige opbrengsten terreinbeheer	1.224	1.103	1.139
Baten bezoekerscentrum de Wiidpleats	150	220	183
Totaal baten als tegenprestatie voor de levering van producten/diensten	1.374	1.323	1.322

Na het wegvallen van verhuur van het horecagedeelte heeft It Fryske Gea nog geen nieuwe huurder kunnen vinden voor deze ruimte, hierdoor zijn met name de verhuur opbrengsten lager dan begroot.

Overige baten

Inruil/verkoop inventaris	45	-	65
Diversen	2.234	-	415
Totaal overige baten	2.279	-	480

Onder diversen is in 2021 de afwaarderingssubsidie SNL van 2 miljoen euro verantwoord.

Saldo financiële baten en lasten	<i>2021</i>	<i>begroting</i>	<i>2020</i>
Intrest obligatiefondsen	29	-	27
Dividend aandelen	13	-	13
Gerealiseerde koerswinst	25	-	85
Ongerealiseerd koersresultaat	31	-	1
Rente banksaldi en leningen	-58	-	-46
Totaal financiële baten	41	115	80
Kosten beleggingen	-27	-25	-26
Netto resultaat	14	90	54

De daling van de renteopbrengsten ten opzichte van voorgaand jaar is voornamelijk toe te schrijven aan de resultaten op de beleggingen als gevolg van COVID-19.

In de toelichting op de balans bij de post effecten wordt een beknopte toelichting gegeven over het beleggingsbeleid.

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

<i>(Bedragen * 1.000 euro's)</i>	Doelstelling			Wervings- kosten	Kosten beheer en administratie	Totaal 2021	Begroot 2021	Totaal 2020
	Beheren en verwerven van natuur- terreinen	Publiek, overheid en natuur- voorlichting educatie en belangen- behartiging	Verenigings- zaken					
Aankopen en verwervingen *	1.105	-	-	-	-	1.105	600	939
Pojecten doelstellingen *	683	242	1	-	-	927	1.048	1.735
Salarissen	1.861	986	130	103	344	3.424	2.976	3.244
Overige personeelskosten	263	31	4	3	11	312	193	408
Reiskosten	11	6	1	1	2	20	30	18
Bureaunkosten	432	114	31	28	56	661	534	668
Magazine en voorlichting	-	291	-	6	-	297	226	143
Natuurkwaliteit, cultuurhistorie en beleid	338	48	-	-	-	386	409	216
Bezoekcentrum Alde Feanen	-	454	-	-	-	454	391	383
Huisvesting	194	103	14	11	36	358	329	320
Verzekeringen	65	34	5	4	12	119	105	130
Belastingen	179	1	-	-	-	180	171	186
Kosten terreinen	1.639	32	-	-	-	1.671	1.658	1.559
	6.771	2.343	186	155	460	9.915	8.670	9.948

** Subsidies en kosten van aankopen en projecten worden niet meegenomen in de begroting door gebrek aan zicht op omvang en datum van realisering. Uit bovenstaande blijkt dat het hierbij om grotere bedragen gaat en dus ook grotere verschillen ten opzichte van de begroting en het voorgaande jaar. Alleen de besteding van de ter beschikking staande middelen van de Nationale Postcode Loterij zijn wel begroot omdat deze wel redelijkerwijs zijn te voorzien.*

Toelichting op de specificatie en verdeling kosten naar bestemming

(Bedragen * 1.000 euro's)

Algemeen

De toerekening van kosten geschiedt op basis van besteding van tijd en middelen. De salariskosten van iedere medewerker wordt afzonderlijk toegekend aan de doelstellingen, wervingskosten en beheer en administratie. Deze toedeling van de salariskosten en die van de overige kosten worden ieder jaar opnieuw getoetst. Datzelfde gebeurt ook met de baten.

Verwerving natuurterreinen en projecten

In 2021 werden meerdere hectare natuurterreinen verworven of in beheer genomen o.a. aankoop van de percelen bij Easterskar, Binnenmiedepolder en Himrik/Spanjeburd.

De gelden van de Nationale Postcodeloterij worden ingezet voor projecten, verwerving van natuurterreinen en incidentele of tijdelijke kosten voor versterking van de organisatie. De middelen zijn als volgt besteed:

Beheren en verwerven natuurterreinen	Totaal kosten	Bijdragen overheid	Bijdragen particulier	NPL of eigen middelen
Verwerving natuurterreinen	1.105	-	-	1.105
Projecten beheer				
Inrichting terreinen	623	176	81	365
Onderzoek en monitoring	45	8	29	9
Aanpassing bedrijfsgebouwen	-	-	-	-
Aanpassing automatisering	16	-	-	16
Extra materieel en inventaris terreinen	-	-	-	-
Diversen versteking organisatie	-0	-	-	-0
	683	186	110	390
Publiek, overheid en natuur				
Publieksvoorzieningen	215	1	107	107
Voorlichting en educatie	27	-	-	27
	242	1	107	135
Verenigingzaken	1	-	-	1
Specificatie salarissen		<i>2021</i>	<i>Begroting</i>	<i>2020</i>
Bruto salarissen		2.821	2.778	2.589
Werkgeverslasten		579	613	558
Pensioenlasten		361	342	314
Reiskosten woon-werk verkeer		61	94	66
Uitkeringen i.v.m. ziekte		-91	-40	-38
Doorbelaste kosten		-386	-204	-286
Vrijval/toevoeging voorziening personele kosten		82	-	41
Totaal		3.426	3.583	3.244

Opmerkingen in het kader van de WNT (Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen)

Als topfunctionarissen worden beschouwd: Bestuur, Directie en leden Raad van Toezicht.
Leden van het Bestuur en Raad van Toezicht zijn vrijwilligers, hebben geen dienstverband en bezoldiging. Zij ontvangen alleen een reiskosten/onkosten vergoeding. De Raad van Toezicht (RvT) is het toezichthoudend orgaan.

WNT verantwoording It Fryske Gea

De WNT is van toepassing op It Fryske Gea. Het voor It Fryske Gea toepasselijke bezoldingsmaximum is in 2021 209.000 euro (algemeen bezoldigingsmaximum).

Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1.000	Drs. H.J. de Vries	Drs. C. Bakker
Functiegegevens	Directeur	Adjunct - directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	104	84
Beloningen betaalbaar op termijn	21	15
<i>Subtotaal</i>	<i>125</i>	<i>100</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209	209
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt
Bezoldiging	125	100
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt
Gegevens 2020		
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	102	80
Beloningen betaalbaar op termijn	27	14
<i>Subtotaal</i>	<i>129</i>	<i>94</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201	201
Bezoldiging	129	94

Leidinggevend Bestuur

BESTUUR	FUNCTIE
Mw. J. Vlietstra	Voorzitter Bestuur 01/01-31/12
Mevr. Prof. Dr. J. van der Meer-Kooistra	Vice Voorzitter 01/01-31/12
Ir. M. de Koe	Penningmeester 01/01-31/12
Ing. H. Dommerholt	Lid Bestuur 01/01-31/12
A. Kolhoff	Lid Bestuur 01/01-31/12
Ir. J. Houtsma	Lid Bestuur 15/06-31/12
P.A.T. Jelsma RA	Lid Bestuur 15/06-31/12
Mw. M. de Wilde	Lid Bestuur 01/01-31/12

Toezichtoudende Functionarissen

RAAD VAN TOEZICHT	FUNCTIE
Ing. H. Wubs	Voorzitter RvTr 01/01-31/12
Y.G.L. Bouma RA RV	Lid Rvt 01/01-31/12
Drs F.de Jong	Lid Rvt 01/01-31/12
Mr. K.J. Zwart	Lid RvT 01/01-31/12

Bestuurders en toezichthouders met een vergoeding/beloning die op of onder de maximale vrijwilligersbijdrage van 1.700 euro vallen, worden beschouwd als onbezoldigd. Indien de vergoeding/beloning onbekend was maar de bestuurder/toezichthouder door de instelling als onbezoldigd werden aangegeven, is de vaste beloning op 0 euro gezet.

Naast de in de tabel vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2021 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Het Bestuur komt enkele malen per jaar bijeen, daar het lastig is op basis hiervan te bepalen hoeveel fte dit betreft is deze PM opgenomen in de hiervoor gepresenteerde tabellen.

Toelichting bij het samenstellen van de WNT verantwoording

Bij de samenstelling van de in deze paragraaf opgenomen verantwoording uit hoofde van de WNT zijn de "Beleidsregels WNT 2021 bij inwerktreding van de Evaluatiewet WNT" inzake de toepassing van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector met ingang van 1 januari 2021 van toepassing. De door It Fryske Gea uitgekeerde salarissen en vergoedingen aan Bestuurders vallen binnen de WNT gestelde maxima.

Bezoldiging directie

Voor de arbeidsvoorwaarden van de directie is uit het Bestuur een commissie voor de arbeidsvoorwaarden van de directeur en adjunct-directeur samengesteld. Het salaris van de directeur en adjunct-directeur is vastgesteld na raadpleging van andere goede doelen organisaties in de sector. De functie van directeur en adjunct-directeur betreft een full-time functie. Er is geen 13e maand en er worden geen bonussen verstrekt. Zowel het dienstverband voor directeur als adjunct-directeur betreft een dienstverband voor onbepaalde tijd gedurende het gehele boekjaar.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt It Fryske Gea de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht (zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij It Fryske Gea vond plaats door het Bestuur. Dit leidde tot een zogenaamde BSD score van 396 punten met een maximaal jaarinkomen van 112.124 eur (1FTE/mnd) voor de directeur en een BSD score van 364 punten met een maximaal jaarinkomen van 100.527 euro (1FTE/12mnd) voor de adjunct-directeur.

Bezoldiging Directie en Bestuurders conform het model van Goede Doelen Nederland x € 1.000

Bezoldiging Directie: Format Goede Doelen Nederland inclusief sociale lasten

Naam	H.J. de Vries	C. Bakker
Functie	Directeur	Adjunct-directeur

Dienstverband

Aard (looptijd)	onbepaald	onbepaald
uren	37	37
parttime percentage	100	100
periode	1/1-31/12	1/1-31/12

Bezoldiging (EUR)

Jaarinkomen		
bruto loon/salaris	96	78
vakantiegeld	7	6
eindejaarsuitkering, 13e/14e mnd	-	-
Totaal	104	84
Belaste vergoedingen/bijtellingsen	-	-
Pensioenlasten (wg deel)	21	15
Pensioencompensatie	-	-
Overige beloningen op termijn	-	-
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-	-
Totaal bezoldiging 2021	126	100
<i>Totaal bezoldiging 2020</i>	<i>129</i>	<i>94</i>

Toelichting bij de verantwoording conform Goede Doelen Nederland:

Het jaarinkomen van de directeur blijft binnen het maximum van 112.124 euro (volgens de regeling beloning directeuren van goede doelen (basis BSD score)). Het jaarinkomen van de adjunct-directeur blijft binnen het maximum van 100.527 euro (de regeling beloning directeuren van goede doelen (basis BSD score)).

Ook het jaarinkomen, belaste vergoedingen/bijtellingsen en pensioenlasten en overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van 209.000 euro per jaar.

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen wij naar hoofdstuk bezoldiging directie in het jaarverslag.

Specificatie bureaunkosten	2021	Begroting	2020
Deelname De Landschappen	69	65	63
Deelnames derden	115	96	97
Kosten fondsenverwerving	10	10	12
Accountantskosten	59	64	87
Juridische advisering	68	43	35
Contributies en abonnementen	17	16	13
Bankkosten	9	12	16
Mobiele telefoonnet	41	39	35
Kosten automatisering	130	119	160
Telefoon	1	4	1
Kantoorbenodigdheden	7	10	8
Drukwerk, folders en mailing	8	8	8
Porto	25	80	66
Kopieerkosten	11	14	13
Afschrijving kantoorinventaris en automatisering	17	12	14
Diverse bureaunkosten	40	37	41
Totaal	626	629	669

Accountantshonoraria

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

	2021	2020
Controle van de jaarrekening	53	78
Andere controlewerkzaamheden	-	-
Fiscale advisering	-	-
Andere niet controlediensten	-	-
	53	78

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij It Fryske Gea zijn uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (boekjaar 2020) en Bentacera (boekjaar 2021) bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisatie).

Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2020 en 2021, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

Bezoekerscentrum Alde Feanen De Wiidpleats	2021	Begroting	2020
<u>Baten</u>			
Subsidies	44	102	44
Baten vaste pacht en verhuur	4	5	24
Bezoekersgelden	4	-	-
Overige baten	142	157	159
	194	264	227
<u>Lasten</u>			
Personele kosten	173	173	167
Kosten gebouw	113	76	100
Afschrijving gebouw	51	51	51
Overige kosten	94	91	65
	431	391	383
Exploitatieresultaat BC	-237	-127	-156

Het structureel resultaat van het bezoekerscentrum bedraagt over 2021, 237 duizend euro negatief. Het negatieve resultaat in 2021 wordt deels veroorzaakt door het wegvallen van de huuropbrengsten van de horeca.

Specificatie huisvesting	2021	Begroting	2020
Gas, water en licht	56	49	44
Onderhoud gebouwen	95	150	100
Schoonmaak gebouwen	42	34	32
Overige kosten gebouwen	15	27	11
Afschrijving gebouwen	150	117	133
Totaal	358	377	320

Specificatie belastingen	2021	Begroting	2020
Waterschapslasten	109	110	109
Gemeentelijke belastingen	19	18	18
Ruilverkevelingsrente	12	12	12
Registratie- en toetsingskosten pachten	29	27	34
Diverse vaste lasten	11	4	13
Totaal	180	171	186

Specificatie kosten terreinen	2021	Begroting	2020
Gereedschappen en materialen	415	466	358
Werk derden	741	690	599
Beheer Slachtedyk	70	90	67
Bedrijfskleding	42	32	26
Drukbe grazing	43	30	40
Diverse terreinen	43	44	171
Afschrijving inventaris terreinen	314	306	298
Totaal	1.667	1.658	1.559

Kosten werk derden zijn hoger dan begroot in 2021 mede door de distelbestrijding dat nu wordt gezien als structurele kosten en daarom op werk derden is geboekt. In 2020 zijn deze kosten op diverse terreinen geboekt. Daarnaast maakt It Fryske Gea meer kosten in het beheer van rietland als gevolg van toegenomen concurrentie uit China voor onze rietpachters, waardoor het voor de pachter vaak niet meer rendabel is om rietland te pachten en te maaien.

In de begroting is een bedrag gereserveerd ten behoeve van de bijdrage realisatie projecten. In 2021 is de bijdrage ten behoeve van de realisatie projecten voor zover van toepassing, middels de door de NPL beschikbare gestelde liquide middelen gefinancierd.

Specificatie wervingskosten	2021	Begroting	2020
Personele kosten	107	106	108
Reiskosten	1	1	1
Bureaunkosten	28	39	40
Kosten voorlichting en magazine	6	4	3
Kosten huisvesting en diversen	14	15	15
Totaal	155	165	167

Kostenpercentage wervingskosten	2021	Begroting	2020
Som van de geworven baten	8.297	7.803	9.585
Wervingskosten	155	165	167
Kostenpercentage	1,9%	2,1%	1,7%

Dit zijn de wervingskosten uitgedrukt in een percentage van de som van de geworven baten. De kosten van de ledenwerving worden toegerekend aan de kosten fondsenverwerving voor het percentage dat de contributies deel uitmaken van de totale reguliere baten. Verder wordt een deel van de personeelskosten en overige organisatiekosten toegerekend op basis van tijd en middelen.

Bestedingspercentage baten	2021	Begroting	2020
Totale baten	11.950	9.167	11.389
Totaal besteed aan de doelstelling	9.299	8.670	9.343
Bestedingspercentage	78%	95%	82%

Dit zijn de totale bestedingen aan de doelstellingen uitgedrukt in een percentage van de totale baten. De bestedingspercentage valt lager uit dan begroot wat wordt veroorzaakt door de incidentele baten. De nog niet bestede incidentele baten worden bestemd aan reserves te besteden aan de doelstellingen zoals grondaankopen.

Bestedingspercentage lasten	2021	Begroting	2020
Totaal lasten	9.915	9.279	9.948
Totaal besteed aan de doelstelling	9.299	8.670	9.343
Bestedingspercentage	94%	93%	94%

Percentage kosten beheer en administratie	2021	Begroting	2020
Totaal lasten	9.915	9.279	9.948
Kosten beheer en administratie	460	444	438
Percentage kosten beheer en administratie	4,6%	4,8%	4,4%

De vereniging stelt zich tot doel de kosten van beheer en administratie zo laag mogelijk te houden, met als bovengrens 10%.

Personeelsbestand

Gemiddeld aantal personeelsleden (fte):	2021	Begroting	2020
Kantoor	26	25	25
Beheer	38	35	34
Totaal	64	60	59

Er zijn geen werknemers buiten Nederland werkzaam.

Bestuur en Raad van Toezicht

Er vindt geen bezoldiging plaats aan de leden van het Bestuur en de Raad van Toezicht. Ook zijn aan hen geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt. Aan leden van het Bestuur en Raad van Toezicht wordt de mogelijkheid geboden reiskosten te declareren voor het bezoeken van vergaderingen en bijeenkomsten. Er zijn in 2021 geen kosten vergoed.

Gebeurtenissen na balansdatum

Landschapsbeheer Friesland

Vereniging It Fryske Gea en Stichting Landschapsbeheer Friesland hebben besloten om per 1 januari 2021 intensief te gaan samenwerken. It Fryske Gea schakelt Landschapsbeheer Friesland voortaan in voor landschapsbeleid en -beheer. Met het bundelen van de krachten kunnen de organisaties beter opkomen voor de belangen van het Friese Landschap.

Bestuurlijke en financiële betrokkenheid bij andere instellingen en organisaties

Het Noorderleegsbuitenveld B.V.

Sind 30 december 1996 is It Fryske Gea enig aandeelhouder van het Noorderleegsbuitenveld B.V.. De B.V. is overgenomen in het kader van aankoop van gronden in Noord Friesland Buitendijks. Dit Fryske Gea, als rechtspersoon, is directeur. De leden van het dagelijkse Bestuur vormen de Raad van Commissarissen. De deelname wordt in de balans verantwoord. Er vinden geen activiteiten meer plaats, behalve de verpachting van ca. 2 ha. grond. Bij de overname van aandelen is de verplichting aangegaan de B.V. niet te liquideren, voordat tenminste 8 kalenderjaren zijn verstreken na de aandelenoverdracht, deze termijn is inmiddels verstreken.

Koöperaasje Doarpenlân

De Koöperaasje Doarpenlân is in 2015 door It Fryske Gea en Landschapsbeheer Friesland opgericht voor de inrichting van het landelijk gebied. Bij de oprichting is er afgesproken om na twee jaar de Koöperaasje Doarpenlân te evalueren op levensvatbaarheid. Helaas heeft het Raad van Toezicht van Koöperaasje Doarpenlân besloten per 1 januari 2018 de Koöperaasje Doarpenlân een slapend bestaan te laten leiden, om de kosten te minimaliseren, maar ook om deze organisatie achter de hand te hebben als de tijd er wel rijp voor is. In 2022 zal de Koöperaasje naar verwachting opgeheven worden,

It Broedsje

In 2019 is Stichting It Broedsje opgericht, met als doel het gelijknamige kunstwerk It Broedsje te realiseren. It Fryske Gea neemt samen met het Friese Milieu Federatie zitting in het stichtingsbestuur.

Aan: de Raad van Toezicht van It Fryske Gea

CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van It Fryske Gea te Olterterp gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van It Fryske Gea per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen en de bepaling van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2021;
2. De winst- en verliesrekening over 2021; en
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
4. De verantwoording in het kader van de WNT, onderdeel uitmakend van "Overige toelichting" op de Staat van baten en lasten.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van It Fryske Gea zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het financieel jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- verslag van het Bestuur van It Fryske Gea 2021;
- doelstelling It Fryske Gea;
- verantwoordingsverklaring Code Goed Bestuur voor goede doelen;
- risicomanagement;
- de organisatie;
- bezoldiging directie;
- financieel perspectief;
- verslag van de directie;
- de begroting staat van baten en lasten 2022; en
- besluit goedkeuring jaarrekening door de Raad van Toezicht van vereniging It Fryske Gea te Olterterp

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende instellingen is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten.

Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 31 mei 2022

Bentacera Registeraccountants B.V.

T.A. Schurer RA

(Bedragen * 1.000 euro's)

	Resultaat 2021	Structurele baten en lasten	Incidentele baten en lasten
Baten			
Baten van particulieren	1.450	710	740
Baten van bedrijven	6	-	6
Baten van loterijorganisaties	938	-	938
Baten van subsidies van overheden	5.902	5.718	185
Som van de geworven baten	8.297	6.428	1.868
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten/diensten	1.374	1.374	-
Overige baten	2.279	-	2.279
Som van de baten	11.950	7.802	4.147
Lasten			
<u>Besteed aan de doelstellingen:</u>			
- Beheren en verwerven natuurterreinen			
Beheer	4.983	4.983	-
Verwerving en projecten *	1.788	-	1.788
	6.771	4.983	1.788
- Publiek, overheid en natuur voorlichting, educatie en belangenbehartiging			
Structurele kosten	2.100	2.100	-
Projectmatige kosten	242	-	242
	2.342	2.100	242
- Verenigingszaken			
Structurele kosten	184	184	-
Projectmatige kosten	1	-	1
	186	184	1
	9.299	7.267	2.032
Wervingskosten	155	155	-
Kosten beheer en administratie	460	460	-
Som van de lasten	9.915	7.883	2.032
Saldo voor financiële baten en lasten	2.035	-81	2.116
Sado financiële baten en lasten	14	-	14
Saldo van baten en lasten	2.049	-81	2.130
Resultaat	2.049	-81	2.130

BESTUUR

Ing. H. Dommerholt

Jaar van benoeming: 2014

Functie in het dagelijks leven: gepensioneerd

Nevenfuncties:

- Lid Schouwcommissie Landschapsfonds SLOK Oranjewoud-Katlijk
- Secretaris Landschapsbeheer Friesland

P.A.T. Jelsma RA

Jaar van benoeming: 2021

Functie in het dagelijks leven: Interimmanager

Nevenfuncties:

- Voorzitter Overheidscontrollers (kennisnetwerkorganisatie van zelfstandig interimprofessionals)
- Interkerkelijke Stichting voor maatschappelijke dienstverlening: penningmeester
- Penningmeester Landschapsbeheer Friesland

Ir. M. de Koe, penningmeester

Jaar van benoeming: 2014

Functie in het dagelijks leven:

- Eigenaar en Rentmeester bij De Koe Rentmeester BV.
- Bestuurslid Stichting Grondbeheer Biologisch Dynamische Landbouw

Nevenfuncties (onbezoldigd):

- Bestuurslid Stichting Administratiekantoor Landgoed Blanckenborch
- Bestuurslid Landschapsbeheer Friesland

Dr. A. Kolhoff

Jaar van benoeming: 2020

Functie in het dagelijks leven:

- Senior technisch secretaris bij de Commissie voor de milieueffectrapportage.

Nevenfuncties:

- Voorzitter van de klimaatsectie van de International Association for Impact Assessment
- Bestuurslid Landschapsbeheer Friesland

Mevr. Prof. Dr. J. van der Meer-Kooistra, vice-voorzitter

Jaar van benoeming: 2011

Functie in het dagelijks leven:

- Emeritus Hoogleraar Financieel Management, Rijksuniversiteit Groningen

Nevenfuncties:

- Lid Bestuur Hedwig Carolina Stichting
- Lid Raad van Toezicht Friese Milieu Federatie
- Voorzitter Wetenschappelijke Raad Opleiding tot Register Controller ESAA, EUR
- Coördinator samenwerking tussen Faculteit Economie en Bedrijfskunde RUG en de University of Curaçao
- Voorzitter Examencommissie MSc in Accountancy, University of Curaçao
- Ambassadeur Postinitiële Controllersopleiding (EMFC), RUG
- Begeleider afstudeeropdrachten MSc Accountancy & Controlling, Management Accounting & Controlling en EMFC
- Lid Redactie MAB (Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie) en Editorial Board QRAM (Qualitative Research in Accounting & Management)
- Plv. voorzitter Landschapsbeheer Friesland

Mw. J. Vlietstra, voorzitter

Jaar van benoeming: 2020

Functie in het dagelijks leven: gepensioneerd

Nevenfuncties

- Lid Raad van Toezicht LNL
- Voorzitter Raad van Commissarissen Afvalsturing Friesland
- Voorzitter Raad van Commissarissen Thialf NV
- Secretaris Bestuur The Hague Academy for Local Government
- Lid Bestuur Stichting VNG Fonds voor Noodhulp, Wederopbouw en Vredesbevordering
- Voorzitter Commissie Bijzondere Situaties Groningen
- Voorzitter SESAM-academie
- Voorzitter Wopke Eekhoffstichting
- Waarnemend burgemeester Gemeente De Wolden
- Voorzitter Landschapsbeheer Friesland

Mw. Drs. Ir. M. de Wilde

Jaar van benoeming: 2020

Functie in het dagelijks leven:

- Interimmanager sociaal domein bij de gemeente Tynaarlo

Nevenfuncties:

- Lid van Rotary Heerenveen/Oranjewoud
- Voorzitter van de participatieraad van de gemeente Heerenveen
- Bestuurslid Landschapsbeheer Friesland

DIRECTIE**Drs. H.J. de Vries**

Functie in het dagelijks leven:

- Directeur It Fryske Gea

Nevenfuncties:

- Bestuurslid Stichting Instandhouding Natuurgebied De Peinder Mieden
- Bestuurslid Stichting beekdallandschap Koningsdiep/De Nije Boarn
- Bestuurslid Stichting Nationaal Park Alde Feanen.
- Bestuurslid Stichting It Broedsje.
- Bestuurslid Raad van Toezicht van de World Fish Migration Foundation.

Dr. C. Bakker

Functie in het dagelijks leven:

- Adjunct Directeur It Fryske Gea/Hoofd Natuurkwaliteit

Nevenfuncties:

- Voorzitter van de Stichting Koorschool Noord-Nederland.

Raad van Toezicht

Ing. H. Wubs, Voorzitter

Jaar van benoeming: 2017

Functie in het dagelijks leven:

- Technisch manager Natura 2000 / projectleider Programma Natuur bij de provincie Overijssel.

Nevenfuncties: geen

Mr. K.J. Zwart

Jaar van benoeming: 2017

Functie in het dagelijks leven:

- Hoofd Publyksplein bij de provincie Fryslân

Nevenfuncties:

- Lid van de commissie bezwaarschriften van de Gemeente Terschelling

- Lid van de Tafel van Acht, adviescommissie Mienskipsfonds Leeuwarden

- Voorzitter van de stichting Binnenstadsmanagement Leeuwarden

- Lid van het algemeen bestuur van Wetterskip Fryslân.

- Secretaris directeur van het samenwerkingsverband de Waddeneilanden

Y.G.L. Bouma RA RV

Jaar van benoeming: 2017

Functie in het dagelijks leven:

- Adviseur Corporate Finance

Nevenfuncties:

- Voorzitter RvA Autoland van den Brug B.V. te Drachten

- Lid RvC Friesland Lease B.V. te Drachten

- Penningmeester A7 Bedrijvencentrum Te Drachten

- Penningmeester Golf & Countryclub Lauswolt

Het Bestuurslidmaatschap en het lidmaatschap van de Raad van Toezicht is statutair vastgesteld op ten hoogste 4 jaar; die periode kan door herverkiezing maximaal twee maal met een periode van ten hoogste 4 jaar worden verlengd.